

Hallituksen esitys Eduskunnalle sähköturvallisuuslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sähköturvallisuuslaki. Lain soveltamisalaan kuuluisi sähköturvallisuuden lisäksi sähkömagneettisten häiriöiden estäminen. Laki sisältäisi säännökset sähköturvallisuuden valvonnasta, sähköalan töihin liittyvistä vaatimuksista, sähkölaitteiden ja -laitteistojen turvallisuuden varmentamisesta sekä sähkövahinkojen korvaamisesta. Lailla kumottaisiin sähkölaki, jossa nykyisin säädetään sähköturvallisuudesta.

Ehdotettu laki liittyy teknisen tarkastustoiminnan rakenteiden uudistamiseen. Ehdotuksen mukaan sähköturvallisuuden valvonta- ja muut viranomaistehtävät kuuluisivat turvatekniikan keskukselle. Tekniset tarkastustehtävät vapautettaisiin kilpailulle, ja näissä tehtävissä voisivat toimia vain asetetut pätevyysvaatimukset ja muut vaatimukset täytävä.

Sähkölaitteiden tarkastusmenettelyt ja niiden markkinavalvonta säilyisivät ehdotetun lain mukaan ennallaan. Myös sähköurakointitoiminnan valvonta säilyisi käytännössä lähes ennallaan, mutta varsinainen lupamenettely korvattaisiin ilmoitusmenettelyllä. Sähköalan rakennus-, korjaus-, huolto- ja käyttöitä johtavien taikka niitä itsenäisesti suorittavien tai valvovien tulisi nykyiseen tapaan täyttää asetetut vaatimukset. Sähkölaitteistojen turvallisuuden varmentamisessa on ehdotetun lain mukaan tavoitteena korostaa laitteiston rakentajan vastuuta, ja vain vaativimmissa kohteissa edellytettäisiin ulkopuolisen tarkastusta. Sähkövahinkojen korvausjärjestelmä on tarkoitus säilyttää nykyisen kaltaisena.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Yleistä	3
Sähköturvallisuusviranomaisen tehtävät	3
Sähköturvallisuutta koskevat määräykset ja standardit	3
Sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin liittyvät työt	4
Sähkölaitteistojen käyttö	4
Toimintojen rahoitus	4
1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	5
Sähkölaitteiden turvallisuusvalvonta	5
Sähkösuunnittelun ja sähköurakoinnin sekä sähkölaitteistojen käytön valvonta	5
Sähkölaitteistojen tarkastaminen	6
1.3. Nykytilan arviointi	6
Sähköturvallisuuden taso	6
Sähköturvallisuusviranomainen	7
Sähköturvallisuusmääräykset	7
Asennustarkastus	7
Sähköurakointi	7
Sähkösuunnittelu	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	7
2.2. Keskeiset ehdotukset	8
3. Esityksen vaikutukset	9
3.1. Taloudelliset vaikutukset	9
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	9
3.3. Ympäristövaikutukset	10
3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	10
4. Asian valmistelu	10
4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	10
4.2. Lausunnot	10
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotuksen perustelut	11
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	23
3. Voimaantulo	23
LAKIEHDOTUS	24
Sähköturvallisuuslaki	24

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Sähköturvallisuutta valvotaan sähkölain (319/79) nojalla. Sähköturvallisuus on pyritty varmistamaan tarkastamalla sähkölaitteita ja -laitteistoja, valvomalla alalla työtä johtavien ja työtä tekevien ammattipätevyyttä sekä asettamalla heille kelpoisuusvaatimuksia. Sähkön tuottamista, siirtoa ja myyntiä koskevat sähkölain säännökset on kumottu sähkömarkkinalailla (386/95), joka tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1995.

Sähköturvallisuuden kannalta keskeinen on sähkölain 4 §, joka kattaa sähkölaitteen ja -laitteiston elinkaaren suunnittelusta sen käytöstä poistamiseen saakka. Pykälässä asetetaan perusvaatimukset sekä turvallisuustasolle että vaaditulle häiriönsietotasolle ja sallitulle häiriön aiheuttamistasolle. Sähkölaki sisältää myös säännökset valvontaviranomaisista, näiden oikeuksista valvontaa suoritettaessa, käytettävissä olevista pakkokeinoista sekä rangaistusseuraamuksista. Laissa on lisäksi ankaran vastuun periaatteelle perustuvia vahingonkorvaussäännöksiä sekä säännöksiä toisilleen haittaa tai vaaraa aiheuttavien sähkölaitteistojen haltijoiden velvollisuuksista ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin. Tarkempia säännöksiä sähkölain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta on annettu sähköasetuksella (925/79), jota on täsmennetty kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksillä ja Sähkötarkastuskeskus-nimisen julkisoikeudellisen yhdistyksen tiedonannoilla.

Sähköturvallisuuden osa-alueita koskevia säännöksiä ja määräyksiä on mahdollista antaa sähkölain lisäksi eräiden muiden lakien, kuten työturvallisuuslain (299/58) ja rakennuslain (370/58) nojalla. Myös teletoimintalain (183/87) ja radiolain (517/88) nojalla voidaan eräissä tapauksissa antaa sähköturvallisuutta koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Tuoteturvallisuuslakia (914/86) voidaan soveltaa sähkölaitteisiin ja niiden myynnin valvontaan niiltä osin kuin kulutustavarana käytettävien sähkölaitteiden terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei säädetä

sähkölaissa. Sähkö katsotaan tuotevastuulaisa (694/90) tarkoitetuksi tuotteeksi.

Sähköturvallisuusviranomaisen tehtävät

Sähköturvallisuuden ylin johto ja valvonta kuuluu kauppa- ja teollisuusministeriölle. Käytännössä sähköturvallisuutta on valvonut kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudessa sekä sen vahvistaman toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesti Sähkötarkastuskeskus. Sähkölaitteistojen valvontatehtäviä on kuulunut myös sähkölaitoksille.

Sähkötarkastuskeskus valvoo sähkölaitteiden ja -laitteistojen suunnittelua, rakentamista, valmistamista, korjaamista, huoltoa ja käyttöä niihin liittyvine tarkastustehtävineen sähköalaa koskevien säädösten sekä kauppa- ja teollisuusministeriön määräysten ja ohjeiden mukaan. Tehtäviin kuuluu myös valmistella ja antaa näihin toimintoihin liittyviä määräyksiä ja niitä täydentäviä ohjeita. Ministeriön määräyksestä tai suostumuksella Sähkötarkastuskeskus voi hoitaa myös muita valvonta- ja tarkastustehtäviä.

Sähkölaitteiden pakollisesta ennakkotarkastuksesta luovuttiin lähes kokonaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen tultua voimaan vuoden 1994 alussa. Sähkölaitteiden valvonnassa siirryttiin tietyllä jännitealueella toimivia sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin (73/23/ETY), jäljempänä pienjännitedirektiivi, mukaiseen menettelyyn. Sähkölaitteiden markkinavalvonta siirtyi Sähkötarkastuskeskukselta turvatekniikan keskukselle 1 päivänä marraskuuta 1995.

Sähkötarkastuskeskuksen tehtäviin kuuluu lisäksi seurata sähköalan turvallisuusmääräysten ja standardien kotimaista ja ulkomaista kehitystä sekä osallistua sähköturvallisuusalan kansainväliseen yhteistoimintaan. Lisäksi Sähkötarkastuskeskuksen tehtävänä on sähköturvallisuutta koskeva kehitys-, julkaisu-, neuvonta- ja tiedotustoiminta. Merkittävä tiedotustoiminnan kohderyhmä ovat tavalliset sähkönkäyttäjät.

Sähköturvallisuutta koskevat määräykset ja standardit

Sähkölaissa on valtuutettu kauppa- ja teol-

lisuusministeriö ja Sähkötarkastuskeskus antamaan sähköturvallisuuteen liittyviä määräyksiä. Ministeriö antaa määräykset ja ohjeet siltä osin kuin niillä on yhteiskunnallista vaikutusta. Sähkötarkastuskeskus antaa yksityiskohtaiset tekniset määräykset sekä niihin liittyvät hallinnolliset määräykset ja ohjeet. Sähköalan määräyksille ja ohjeille on ominaista teknisyyden ja yksityiskohtaisuus.

Sähköalan kansainvälistä standardointityötä tekee International Electrotechnical Commission (IEC). Euroopan unionin (EU) pyrkimys kaupan teknisten esteiden poistamiseksi on vauhdittanut sähköalan standardointityötä. Eurooppalainen standardointityö on keskittynyt EU:n jäsenvaltioiden ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenvaltioiden sähköalan standardointijärjestöön (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC). Suomessa SFS-standardien valmistelusta ja julkaisemisesta vastaa sähköalalla Suomen sähköteknillinen standardisoi-misyhdistys SESKO. Sähkötarkastuskeskus osallistuu IEC- ja CENELEC-järjestöjen työhön SESKOn kautta. Kansainvälisissä sähköalan standardisoi-misjärjestöissä Suomen edustajana on SESKO.

Sähkölaitteiden rakenne- ja koestusmääräyksissä ja ohjeissa sovelletaan kansainvälisiä standardeja. Sähkölaitteistojen ja -asennuksien rakennetta koskeva kansainvälinen standardointityö ei ole edennyt yhtä pitkälle. Sähköurakointia ja sähkölaitteistojen käyttöä koskevat määräykset ja ohjeet ovat kokonaan kansallisia.

Sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin liittyvät työt

Sähkölaitteiden korjaus- ja huoltotoimintaa valvotaan sähkölakiin perustuvalla lupajärjestelmällä. Toiminnan harjoittajan on saatava Sähkötarkastuskeskukselta lupa korjata ja huoltaa sähkölaitteita. Luvan edellytyksenä on muun muassa, että toiminnan harjoittajalla on palveluksessaan asetetut kelpoisuusvaatimukset täyttävä korjaus- ja huoltotöiden johtaja. Myös sähkölaitteistojen suunnittelu-, rakennus-, korjaus- ja huoltotoiminta edellyttää Sähkötarkastuskeskuksen lupaa tai siihen rinnastettavaa toimenpidettä. Yhtenä luvan saannin ehtona on, että toiminnan harjoittajan palveluksessa on kelpoisuusvaatimukset täyttävä sähkötöiden johtaja. Sähkötarkastuskeskus valvoo toiminnan harjoittajia, ja sillä on tarvittaessa sähkölain nojalla oikeus ra-

joittaa sähkötöiden johtajan toimintaa taikka rajoittaa tai peruuttaa sähköurakoitsijan tai -laittekorjaajan oikeudet.

Sähkölaitteistojen käyttö

Sähkölaitteiston haltijan on nimettävä käytön johtaja, jos laitteistojen nimellisjännite on yli 1 000 V tai liittymisteho yli 1 600 kVA. Tällaisia sähkölaitteistoja on esimerkiksi teollisuuslaitoksissa. Sähkölaitoksella on aina oltava käytön johtaja. Käytön johtajan tulee täyttää asetetut kelpoisuusvaatimukset. Sähkötarkastuskeskus valvoo käytön johtajien toimintaa, ja sillä on oikeus tarvittaessa rajoittaa käytön johtajan toimintaoikeuksia.

Sähkölaitokset ja Sähkötarkastuskeskus tarkastavat uudet tai muutetut sähkölaitteistot. Sähkötarkastuskeskus tarkastaa teknisesti vaativia laitteistoja (esimerkiksi sairaalat, joissa on leikkaussali), ja sähkölaitokset tarkastavat tavanomaisia sähkölaitteistoja (esimerkiksi kerrostalot ja omakotitalot). Sähkötarkastuskeskus tekee tarkastuksia vuosittain noin 300, ja sähkölaitokset tekivät tarkastuksia noin 35 000 vuonna 1994 (vuonna 1992 määrä oli 50 000). Sähkötarkastuskeskus tekee määräaikaistarkastuksia erikseen määrätyille teknisesti vaativille sähkölaitteistoille vuosittain noin 500.

Hissit tarkastetaan käyttöönottotarkastuksen jälkeen keskimäärin kolmen vuoden välein. Hissien huoltotoiminta on luvanvaraista, ja niiden huollolle sekä huoltoliikkeen pätevyydelle asetetaan vaatimuksia. Hissien ja nostolaitteiden kuntoon vaikuttaa olennaisesti säännöllinen kunnossapito. Sähkötarkastuskeskus tekee hissien ja nostolaitteiden käyttöönottotarkastuksia noin 2 000 ja määräaikaistarkastuksia noin 17 000 vuodessa.

Toimintojen rahoitus

Sähkölain nojalla suoritetusta valvonta- ja tarkastustoiminnasta sekä Sähkötarkastuskeskuksen muista suoritteista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi peritään maksuja, joista säädetään asetuksilla ja joita määrätessä on soveltuvin osin noudatettava valtion maksuperustelakia (150/92). Sähkötarkastuskeskuksen varsinaisen toiminnan tuotot olivat vuonna 1994 noin 77,3 miljoonaa markkaa (Mmk). Varsinaisen toiminnan ku-

lut sekä käyttöomaisuudesta tehdyt poistot ja varaukset olivat vastaavasti noin 70,8 Mmk. Sähkölaitteiden markkinavalvontaa varten oli valtion talousarvioon varattu erillinen määräraha.

Sähkölaitosten asennustarkastustoiminnasta perimien maksujen kokonaissumma oli vuonna 1994 arviolta 15—20 Mmk. Maksut kattoivat sähkölaitosten esittämien arvioiden mukaan noin 60 prosenttia tarkastustoiminnasta sähkölaitoksille aiheutuneista kuluista.

1.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Sähkölaitteiden turvallisuusvalvonta

EU:n sisämarkkinoiden periaatteiden mukaisesti sähkölaitteet saavat liikkua vapaasti koko markkina-alueella, jos niiden vaatimustenmukaisuus on osoitettu direktiivien mukaisesti. Keskeinen sähkölaitteita koskeva direktiivi on pienjännitedirektiivi. Yhteismarkkinoiden periaatteiden mukaisesti tuotteen vapaata liikkumista ei voida estää pakollisilla rajatarkastuksilla tai muilla pakollisilla markkinoille tuloa edeltävillä tarkastuksilla. Tuotteiden vaatimustenmukaisuutta on valvottava pääasiassa muilla keinoin, esimerkiksi markkinavalvonnalla. EU:ssa on markkinavalvonnan järjestäminen jokaisen jäsenvaltion velvollisuus.

Sähkölaitteiden vaatimustenmukaisuuden arviointi tapahtuu valtaosin laitevalmistajan omin toimenpitein. Laitevalmistaja ilmoittaa niin sanotulla valmistajan vakuutuksella tuotteensa olevan olennaisten vaatimusten mukainen ja kiinnittää tästä osoitukseksi tuotteeseen CE-merkin. Usein selkein tapa vaatimusten täyttämiseksi on valmistaa tuote harmonisoitujen standardien mukaisesti. Valmistaja voi halutessaan käyttää riippumattoman testauslaboratorion palveluja laitteensa vaatimustenmukaisuuden varmentamiseksi.

Sähkösuunnittelun ja sähköurakoinnin sekä sähkölaitteistojen käytön valvonta

Yhteismarkkinoiden keskeisiä periaatteita on työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien sekä palveluiden vapaa liikkuvuus. Vapaan liikkuvuuden esteitä pyritään sääntelyjen elinkeinon ja toimintojen osalta poistamaan erityisdirektiiveillä taikka tut-

kintotodistusten tunnustamista koskevilla yleisillä järjestelmillä. Sähköurakoinnista ja -suunnittelusta ei ole erityisdirektiivejä.

Kansainvälisen sähköurakoitsijoiden järjestön AIE:n (Association internationale des entreprises d'équipement électrique) vuonna 1989 tekemän selvityksen mukaan sähköurakointia koskevia säännöksiä on varsin monessa Euroopan maassa, muun muassa Saksassa, Itävallassa ja kaikissa Pohjoismaissa. Ranskassa, Englannissa ja Italiassa sähköurakointitoiminta ei kuitenkaan ole säänneltyä. Vaikka sähköurakointitoiminta ei olisi viranomaisen auktorisoimaa, on esimerkiksi Ranskassa vapaaehtoista auktorisointia. Rakennusten sähköasennusten suunnittelu on ilmeisesti säänneltyä vain Suomessa.

Pohjoismaiden neuvoston suosituksesta perustetun NSS-komitean (Nordiska kommittén för samordning av elektriska säkerhetsfrågor) työryhmä on valmistellut ehdotuksen yhteispohjoismaisesti harmonisoiduista rakennusten enintään 1 000 V:n nimellisjännitteisten asennusten sähköurakointitoimintaa koskevista säännöistä, johon liittyisi pätevyystodistusten vastavuoroinen hyväksyntä.

Ruotsin sähköurakointijärjestelmää koskeva lainsäädäntö ja määräykset on uusittu vuonna 1990. Ruotsin sähköturvallisuusviranomaisen (Elsäkerhetsverket) sähkölaitteistoyksikkö vastaa sähköurakoitsijoiden pätevyysjärjestelmästä ja järjestelmän valvonnasta. Ruotsissa pätevyystodistuksen saanut henkilö tai tällaisen valvonnassa oleva sähköalan ammattihenkilö saa tehdä sähköurakoinnin piiriin kuuluvia töitä. Sekä pätevyystodistuksen haltijan että sähköalan ammattihenkilön on pääsääntöisesti oltava saman yrityksen palveluksessa. Yritykseltä ei edellytetä erillistä lupaa tai ilmoitusta. Yrityksiä ei myöskään rekisteröidä sähköurakointitoiminnan valvontaa varten.

Saksassa sähköurakointitoiminta on säänneltyä toimintaa. Sähköurakointitoiminnan edellytyksenä on rekisteröityminen sähköurakoitsija-ammattikunnan kautta ammattikuntarenkaaseen, elinkeinoilmoituksen tekeminen sekä rekisteröityminen jonkun sähkölaitoksen sähköurakoitsijarekisteriin. Lisäksi edellytetään toiminnan kannalta välttämättömimmät työkalut ja varusteet. Toimilupa annetaan henkilölle, jolla on sähköasennusmestarin kirjuri tai sähköinsinöörin tutkinto sekä usean vuoden käytännön kokemus. Tällaisen henkilön alaisuudessa ja valvonnassa voi sähköalan kisällintutkinnon suorittanut am-

mattihenkilö työskennellä itsenäisesti. Sähkölaitokset rekisteröivät sähköurakoitsijoita ja antavat oikeuden tehdä rakennusten sähköasennuksia jakelualueillaan.

Sähkölaitteistojen tarkastaminen

EU:ssa ei ole erityisdirektiiviä, joka velvoittaisi tarkastamaan sähkölaitteistoja.

UNIPEDEN (Union internationale des producteurs et distributeurs d'énergie électrique) vuonna 1992 tekemän selvityksen mukaan monissa Euroopan maissa asuinrakennusten ja julkisten rakennusten sähkölaitteistot tarkastaa viranomainen, jakelusähkölaitos tai verkkoyhtiö (muun muassa Espanjassa, Unkarissa, Italiassa, Luxemburgissa, Alankomaissa ja Norjassa) tai sähköurakoitsija itse (Itävallassa, Saksassa ja Englannissa) käyttöönottoaiheessa ja vaihtelevin määrävälein. Monissa sellaisissa maissa, joissa ei ole viranomaisten valvomaa sähköurakointijärjestelmää, on kuitenkin asennustarkastusjärjestelmä ja -tarkastusorganisaatio. Tarkastajilta vaaditaan teknikon tai insinöörin koulutus.

Ruotsissa lainsäädännön nojalla pätevyystodistuksen saanut henkilö vastaa siitä, että rakennettu, muutettu tai korjattu sähkölaitteisto tarkastetaan ennen sen käyttöönottoa niin, ettei se voi aiheuttaa vahinkoa tai vaaraa ihmisille tai omaisuudelle. Sähkölaitokset ja vakuutusyhtiöiden tarkastajat voivat Ruotsissa kuluttajan tai sähkölaitteiston haltijan pyynnöstä tai sopimuksen perusteella tarkastaa sähkön käyttäjien sähkölaitteistoja. Viranomaistarkastuksia ei ole.

Saksassa sähköurakoitsija on velvollinen itse suorittamaan tarkastukset ja koestukset rakentamalleen, muuttamalleen tai laajentamalleen sähkölaitteistolle. Erillistä asennustarkastusorganisaatiota ei ole. Asuinrakennusten sähkölaitteistoille ei suoriteta lakisääteisiä jälkitarkastuksia. Teollisuuden sähkölaitteistoja tarkastetaan määräajoin.

EU:ssa on voimassa kaksi hissejä koskevaa vanhan menettelyn mukaista direktiiviä (84/528/ETY ja 84/529/ETY, joita on muutettu direktiiveillä 86/312/ETY ja 90/486/ETY). Näissä direktiiveissä säädetään Euroopan standardisoimiskomitean (CEN) standardit eräin poikkeuksin noudatettaviksi. Myös kansallisia standardeja saa noudattaa, jos ne eivät ole ristiriidassa direktiivien kanssa. Kyseisten direktiivien mukaan sellai-

sisia jäsenvaltioissa, joissa kansallisissa säädöksissä edellytetään tarkastusta ennen hissin käyttöönottoa tai joissa tehdään tarkastuksia ja testejä yleisesti osana hissien huoltoa, ne on suoritettava kansallisten määräysten mukaisesti. Kansalliset määräykset eivät kuitenkaan saa olla direktiivien vaatimuksia tiukempia. Kunkin maan on nimettävä tarkastuksia tekevät organisaatiot.

Saksassa ja Ruotsissa hisseille tehdään määräaikaistarkastus käyttöönottotarkastuksen jälkeen vuosittain. Hissien huollolle ja huoltajan tai huoltoliikkeen pätevyydelle ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia.

EU:ssa hyväksyttiin 29 päivänä kesäkuuta 1995 uuden menettelyn mukainen direktiivi hissejä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (95/16/EY), jäljempänä hissidirektiivi. Direktiivissä määritellään hisseille asetettavat yleiset terveys- ja turvallisuusvaatimukset. Direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät kansalliset lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset tulee antaa ja julkaista ennen vuoden 1997 alkua. Direktiiviä on sovellettava kansallisesti vuoden 1997 heinäkuun alusta lähtien. Direktiiviin liittyy vuoden 1999 kesäkuun loppuun jatkuva siirtymäaika, jonka kuluessa on sallittu kansallisesti saattaa markkinoille sekä ottaa käyttöön hissejä ja turvakomponentteja, jotka ovat direktiivin voimaan tullessa voimassa olleiden kansallisten säännösten mukaisia. Direktiivillä kumotaan edellä mainitut vanhan menettelyn mukaiset direktiivit heinäkuun alusta 1999.

1.3. Nykytilan arviointi

Sähköturvallisuuden taso

Kuolemaan johtaneiden sähkötapaturmien määrä on jatkuvasti vähentynyt ja on muutenkin vähäinen suhteessa muihin kuolemaan päätyneisiin tapaturmiin. Uhrit ovat viime vuosina olleet muita kuin sähköalan ammattilaisia, ja tapahtuman syynä on usein ollut varomattomuus. Käytössä olevien sähkölaitteiden rakenteet ovat turvallisia. Samoin sähköasennukset on yleensä tehty hyvistä asennusmateriaaleista, ja ne ovat valvottujen sähköurakoitsijoiden tekemiä. Määräysten vastaisia sähkölaitteita on myynnissä hyvin vähän. Onnettomuuksien syynä on pääosin ollut joko sähkölaitteen väärä käyttö taikka ammattitaidottomien henkilöiden tekemät

korjaukset tai asennukset.

Sähköpaloista aiheutuu keskimäärin 6 kuolemantapausta vuosittain, kun kaikissa tulipaloissa menehtyy noin 90 henkilöä vuosittain. Sähkön aiheuttamia korvattavia palovahinkoja on Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton tilastojen mukaan vuosittain keskimäärin 1 700. Hissien käytössä on viime vuosina sattunut erittäin vähän vakavia tapaturmia. Vuonna 1994 sattui yksi kuolemaan päättynyt hissitapaturma, sitä edellinen sattui vuonna 1986. Pysyvän vamman aiheuttaneita hissitapaturmia sattui vuonna 1994 kaksi, viimeisten kymmenen vuoden aikana niitä on sattunut keskimäärin vähemmän kuin yksi vuodessa.

Sähköturvallisuusviranomainen

Sähköturvallisuusasiat on sähkölaissa keskitetty Sähkötarkastuskeskus-nimiselle julkisoikeudelliselle yhdistykselle, joka hoitaa sekä teknisiä tarkastustehtäviä että viranomaistehtäviä. Yhteismarkkinoiden periaatteiden toteuttaminen edellyttää tarkastus- ja viranomaistehtävien riittävää eriyttämistä eri organisaatioihin sekä tarkastustehtävien avaamista kilpailulle.

Sähköturvallisuusmääräykset

Sähkötarkastuskeskus on sähkölain nojalla antanut yksityiskohtaisia teknisiä määräyksiä. Valtioneuvoston 3 päivänä joulukuuta 1992 antaman teknillisen tarkastustoiminnan kehittämistä koskevan periaatepäätöksen mukaisesti ministeriöitä alemmilta viranomaisilta tulee pääsääntöisesti poistaa oikeus antaa velvoittavia normeja.

Asennustarkastus

Sähkölaitosten suorittama asennustarkastus on ollut lakisääteistä toimintaa vuoden 1980 alusta, vaikka sähkölaitokset olivat myös aiemmin valvoneet sähkönkäyttäjien laitteistoja. Sähkölaitokset ovat olleet velvollisia tarkastamaan jakeluverkkoonsa liitettävät sähkölaitteistot. Samalla ne ovat valvoneet sähköurakoitsijoiden toimintaa. Sähkölaitosten asema julkisina palvelulaitoksina on muuttumassa voimakkaasti sähkömarkkinoiden vapautumisen myötä. Viranomaisrooli ei enää sovellu sähkölaitoksille. Sähkölaitteistojen viranomaistarkastuksia pidetään

myös nykymuodossaan osittain tarpeettomina ja järjestelmää raskaana.

Sähköurakointi

Nykyisin sähköurakoitsijoilta on vaadittu viranomaisen lupa. Sähköurakoinnin valvontajärjestelmä on kuitenkin monimutkainen. Mahdollisuudet puuttua säädösten vastaiseen urakointiin eivät myöskään ole kaikilta osin riittävät.

Sähkösuunnittelu

Sähkösuunnittelutoiminta on edellyttänyt Sähkötarkastuskeskuksen lupaa vuodesta 1974. Viranomaisten ei ole kuitenkaan ollut käytännössä mahdollista puuttua suunnittelutoiminnan tasoon tai sisältöön.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Sähköturvallisuuden valvonnasta ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, sähköturvallisuuslaki. Tavoitteena olisi määritellä laissa sähköturvallisuuden yleinen taso sekä säätää valvontaviranomaiselle riittävät keinot, jotta sähköturvallisuuden taso ei alene. Tällöin myös Euroopan yhteisön (EY) sähköalan direktiivit voitaisiin panna täytäntöön lakia alemmalla säädöstasolla.

Sähköturvallisuuslaissa pyritään rajaamaan lain soveltamisala selkeämmin ja joustavammin kuin sähkölaissa. Sähkölain soveltamisalaan kuuluu periaatteessa runsaasti sellaisia sähköllä toimivia laitteita, joiden sähköön liittyvistä ominaisuuksista ei aiheudu vaaraa. Toisaalta etenkin EY:n direktiivien yhteydessä on varauduttava tilanteisiin, joissa direktiivit on tarkoituksenmukaista kokonaisuudessaan panna täytäntöön jonkin muun lain kuin sähköturvallisuuslain nojalla, vaikka ne liittyisivät osittain sähköturvallisuuteen. Vastaavasti on laitteita ja laitteistoja (esimerkiksi hissit), joissa turvallisuusvalvonta kokonaisuudessaan on tarkoituksenmukaista järjestää nimenomaan sähköturvallisuusvalvonnan yhteydessä.

Merkittävä osa sähkölaitteistoista edellyttää nykyisin viranomaistarkastusta käyt-

töönoton yhteydessä. Tarkastuksista huolehtivat paikalliset sähkölaitokset sekä Sähkö-tarkastuskeskus. Viranomaistoiminnan ala tulisi kuitenkin rajata sellaisiin tehtäviin, jotka edellyttävät julkisen vallan käyttöä. Muita tehtäviä voivat hoitaa pätevät henkilöt tai organisaatiot. Ehdotuksen tavoitteena on organisoida tekninen tarkastustoiminta uudelleen siten, että tekniset tarkastus- ja testaustehtävät erotetaan viranomaistehtävistä. Tällainen tarkastusjärjestelmä vastaisi EY:n säädösten periaatteita muun muassa tuotteiden markkinavalvonnan järjestämisessä. Samalla luotaisiin myös mahdollisuudet sille, että tarkastus- ja testaustehtäviä vapautetaan kilpailulle. Lisäksi on tarkoitus korostaa sähkölaitteiston rakentajan omaa vastuuta laitteiston turvallisuudesta sekä vähentää tarkastuksia, jos turvallisuudesta voidaan muuten huolehtia. Tekniseen turvallisuuteen ja luotettavuuteen liittyviä viranomaistehtäviä varten on kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuuteen perustettu turvatekniikan keskus, joka aloitti toimintansa marraskuun alussa 1995.

Esityksen tavoitteena on myös siirtää yksityiskohtaisten sitovien normien anto valvontaviranomaiselta ministeriölle. Sähköturvallisuuksilakia ja sen nojalla annettavaa asetusta täydentävät tekniset määräykset antaisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Turvatekniikan keskus antaisi viranomaisohjeita.

Sähköstä aiheutuvat vahingot kuuluvat tuotevastuulain soveltamisalaan. Tuotevastuulain säännösten soveltaminen sähköstä aiheutuviin vahinkoihin saattaa kuitenkin aiheuttaa vaikeita näyttö- ja tulkintaongelmia. Vahingonkäräjän aseman turvaamiseksi ja täyden korvauksen mahdollistamiseksi ehdotetaan edelleen säilytettäväksi sähkölain mukainen sähkölaitteiston haltijan ankaraan vastuuseen perustuva korvausvelvollisuus sähkövahingosta.

Tavoitteena on lisäksi siirtymäsäännöksiin varmistaa, ettei sähköturvallisuutta koskevien säännösten kokonaisuudistus aiheuta äkillisiä muutoksia sellaisten luonnollisten ja oikeushenkilöiden asemassa, joilla on nykyisin oikeus tehdä sähköalan töitä tai vastata niistä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Sähköturvallisuuslaissa ehdotetaan säädettäväksi sähköturvallisuuteen, sähköstä aiheu-

tuvien häiriöiden välttämiseen sekä sähkövahinkojen korvaamiseen liittyvistä asioista. Sähköturvallisuuslakia sovellettaisiin lähtökohtaisesti laitteisiin ja laitteistoihin, joiden sähköisistä tai sähkömagneettisista ominaisuuksista voi aiheutua vaaraa tai häiriötä.

Laissa määriteltäisiin sähkölaitteiden ja -laitteistojen turvallisuudelle, häiriöttömyydelle ja häiriön sietokyvylle asetettavat vaatimukset yleisellä tasolla. Tarvittavat yksityiskohtaiset määräykset antaisi kauppa- ja teollisuusministeriö sekä niihin liittyvät soveltamisohjeet turvatekniikan keskus.

Sähkölaitteiden korjaus- ja huoltotöiden sekä sähkölaitteistojen rakennus-, korjaus-, huolto- ja käyttötöiden tekemiselle asetettaisiin ehtoja, joista ministeriö määräisi tarkemmin. Sähköalan töissä olevilta vaadittavan kelpoisuuden arvioisi ja pätevyystodistuksen antaisi kauppa- ja teollisuusministeriön nimeämä arviointilaitos.

Sähkölaitteiden korjaus ja huolto sekä sähkölaitteistojen rakentaminen, korjaus ja huolto edellyttäisivät ilmoituksen tekemistä viranomaiselle. Sen sijaan sähkösuunnittelutoiminnasta ei enää edellytettäisi ilmoitusta.

Sähkölaitteiden turvallisuuden varmentamiseen ei esitetä periaatteellisia muutoksia. Sähkölaitteilta ei vaadita pakollista ennakkotarkastusta. Jollei kauppa- ja teollisuusministeriö määrää toisin, sähkölaitteiden myyjien olisi kuitenkin vaadittaessa osoitettava kaupan pidettävien laitteiden vaatimustenmukaisuus. Ministeriö voisi määrätä, että sähkölaitteen valmistajan tai maahantuojan on tehtävä ilmoitus toiminnastaan sähköturvallisuusviranomaiselle. Ministeriö voisi myös vahvistaa erilaisia merkkejä, joita käyttäen laitteen valmistaja voisi vakuuttaa laitteen täyttävän vaatimukset.

Ennen sähkölaitteiston käyttöönottoa olisi aina tehtävä käyttöönotto-tarkastus. Niistä vastaisivat pääosin sähkölaitteistot rakentaneet urakoitsijat. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi määrätä, että sähkölaitteistolle on lisäksi suoritettava varmennustarkastus, jonka voisi tehdä laitteiston laajuuden mukaan joko valtuutettu tarkastaja tai tarkastuslaitos. Urakoitsija, jolle sähköturvallisuusviranomaisen on erikseen myöntänyt oikeuden, voisi eräin osin myös itse varmentaa sähkölaitteiston turvallisuuden. Kauppa- ja teollisuusministeriö voisi määrätä, että tietyntyyppisille sähkölaitteistoille olisi lisäksi tehtävä määräaikaistarkastuksia.

Jakeluverkonhaltijalla olisi velvollisuus pitää rekisteriä vastuualueellaan olevista sähkölaitteistoista eräin osin.

Lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnan ylin johto olisi kauppa- ja teollisuusministeriöllä. Varsinaista valvontaa hoitaisi turvatekniikan keskus. Lakiin sisällytettäisiin viranomaiselle valvonnan kannalta tarvittavat toimivaltuudet.

Laissa säilytettäisiin nykyisen sähkölain mukaiset vahinkoa ja haittaa koskevat säännökset. Sähkölaitteen ja -laitteiston haltijalle säädetään ankara korvausvastuu sähkövahingoista. Lailla ei puututtaisi muiden vahingonkorvausjärjestelmien soveltamiseen. Laissa säänneltäisiin myös sähkölaitteiston toiselle sähkölaitteistolle aiheuttamasta vaarasta tai häiriöstä. Pääsääntönä olisi, että myöhemmin rakennetun laitteiston omistajan tulisi tehdä häiriön ja vaaran poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tarkoituksena on säilyttää sähkölain mukainen vahinkojen korjausjärjestelmä.

Muutoksenhaun osalta viitattaisiin muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin (154/50).

Sähköturvallisuuslain rikkomisesta voitaisiin tuomita enintään sakkoon, jollei muualla säädetä ankarampaa rangaistusta. Rangaistus-säännöstä täydennettäisiin menettämisseuraamuksia koskevilla säännöksillä.

Lain siirtymäsäännöksillä varmistettaisiin, ettei sen voimaantulo aiheuta äkillisiä muutoksia niiden asemaan, joilla on nykyisin oikeus tehdä sähköalan töitä tai vastata niistä. Siirtymäsäännöksellä pyritään myös varmistamaan tarkastuspalvelujen saatavuus muutostilanteessa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotus supistaisi viranomaistoimintojen alaa selvästi nykyisestä. Tarkastus- ja arviointitehtävät siirtyisivät pääosin päteviksi todetuille organisaatioille ja henkilöille, jotka kilpailutilanteessa tuottaisivat tarvittavat sähköturvallisuuspalvelut. Toiminta rahoitetaan nykyään asetuksilla säädetyillä palveluista perittävillä maksuilla markkinavalvontaa lukuun ottamatta. Säännelty tarkastus- ja valvontamaksut eivät kuitenkaan kohdistu aina suoraan kustannusten suhteessa toimen-

piteiden kohteisiin.

Kokonaisuudessaan ehdotuksen taloudelliset vaikutukset eivät olisi merkittäviä, mutta maksut kohdistuisivat nykyistä täsmällisemmin. Tarkastus- ja testaustoiminnan avautumisesta kilpailulle arvioidaan seuraavan kustannussäästöjä toiminnan tehostuessa. Luopuminen tarkastuksista, joita ei enää pidetä tarpeellisina, merkitsee myös ajasta ja työpanoksesta seuraavia kustannussäästöjä. Lisäksi valvontatoimenpiteet ja niistä aiheutuvat kustannukset pyritään kohdistamaan säästösten vastaisesti toimiviin toiminnanharjoitajiin nykyistä paremmin.

Sähkölaitteistojen valvonnassa luovutaan viranomaistarkastuksista lähes kokonaan. Painopiste siirtyy kaupalliselta pohjalta tarjottaviin tarkastuspalveluihin, jolloin toiminnalla on katettava siitä aiheutuvat kustannukset. Tämä merkinnee joissakin tapauksissa tarkastusmaksujen muutosta verrattuna sähkölaitosten nykyisin perimiin tasasuuruisiin asetuksella säädettyihin tarkastusmaksuihin.

Sähkölaitteiden markkinavalvonnassa ei tapahtuisi oleellisia muutoksia. Tehtävä on sähkölain muutoksella siirretty turvatekniikan keskukselle, jolla ei kuitenkaan ole omaa testaustoimintaa. Valvontaan liittyvät testaustoiminnot on tarkoitus ostaa päteviksi todetuilta testauslaitoksilta. Yleisvalvontakustannukset joudutaan kattamaan talousarviosta nykyiseen tapaan, mutta ehdotuksen mukaan laitteen myyjältä tai maahantuojalta voidaan periä selvityksistä ja tutkimuksista aiheutuneet kustannukset, jos laite osoittautuu säännösten vastaiseksi.

Turvatekniikan keskuksen yleinen sähköturvallisuusvalvonta rahoitetaan budjettivaroilla. Rekisteröinnistä ja muista suoritteista peritään maksuperustelain mukaisesti maksut. Turvatekniikan keskuksen toiminnan rahoitus on kuvattu tarkemmin keskuksen perustamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 38/1995 vp).

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia on Sähkö tarkastuskeskuksen osalta selostettu edellä mainitussa turvatekniikan keskuksen perustamista koskevassa hallituksen esityksessä. Turvatekniikan keskukseseen on mahdollista perustaa enintään 30 uutta virkaa sähköturvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten. Virat on tarkoitettu täyttämään Sähkö tarkastuskes-

kuksesta vapautuvalla henkilöstöllä. Sähkö-tarkastuskeskuksen testaus- ja tarkastustoiminta on siirretty tai sitä ollaan siirtämässä Sähkötarkastuskeskuksen omistamille yhtiöille, joihin myös henkilöstö vastaavasti on siirtynyt tai siirtymässä. Järjestelyn seurauksena henkilöstöä joudutaan vähentämään jossain määrin.

Lain siirtymäsäännöksillä on tarkoitus antaa nykyisille sähkölaitoksille mahdollisuus halutessaan tehdä siirtymäkauden ajan sähkölaitteistojen varmennustarkastuksia. Siten ehdotettu laki ei vaikuttaisi oleellisesti sähkölaitosten asennustarkastajien asemaan.

3.3. Ympäristövaikutukset

Ehdotetun lain yhtenä tavoitteena on estää sähkölaitteiden ja -laitteistojen aiheuttamat kohtuuttomat sähköiset tai sähkömagneettiset häiriöt.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Sähkölaitosten asennustarkastustoiminta on tarkoitus muuttaa pätevien ja puolueettomien laitosten ja tarkastajien sekä säädetty edellytykset täyttävien urakoitsijoiden kaupalliseksi toiminnaksi. Tämä merkitsee, että maksuasetuksiin perustuneen tasahintajärjestelmän tilalle tulisi aiheuttamisperiaatteen mukainen hinnoittelu. Palvelujen tarvitsijat joutuisivat maksamaan kustakin tarkastuksesta siitä aiheutuvien kustannusten mukaisesti. Muutoksen arvioidaan aiheuttavan tarkastusmaksuihin jonkin verran alueellisia eroja. Toisaalta asennustarkastustoiminta tehdään joustavamaksi. Pienempien kohteiden, kuten asuntojen ja omakotitalojen, sähköasennusten pakollisesta tarkastuksesta on tarkoitus luopua siirtymäkauden jälkeen kokonaan.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti helmikuussa 1992 toimikunnan selvittämään, mitkä lainsäädännölliset ja muut toimenpiteet olivat tarpeellisia nykyisen sähkölain sähköturvallisuutta koskevien säännösten uudistamiseksi. Toimikunnassa olivat edustet-

tuina kauppa- ja teollisuusministeriö, valtiovarainministeriö, sähkölaitokset, sähköalan urakoitsijat ja työntekijät, teollisuus sekä sähkölaitteiden maahantuojat ja kauppiat. Asiantuntijoina olivat Sähkötarkastuskeskuksen edustajat. Toimikunta antoi kesäkuussa 1992 välimietinnön Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen voimaantuloon mennessä tarvittavista muutoksista, joiden nojalla sähkölakia uudistettiin (HE 258/1992 vp). Toimikunta sai valmiiksi ehdotuksensa sähköturvallisuuslaiksi maaliskuussa 1993.

Keväällä 1995 kauppa- ja teollisuusministeriö nimesi työryhmän jatkamaan sähköturvallisuuslainsäädännön valmistelua. Työryhmässä olivat ministeriön lisäksi edustettuina sähköalan urakoitsijat, työntekijät, teollisuus, sähkölaitokset, Sähkötarkastuskeskus ja turvatekniikan keskus.

Ehdotetusta laista on tehty ilmoitus komissiolle, joka on antanut siitä yksityiskohdaisen lausunnon. Lausunnon mukaan lakia ei saa saattaa voimaan ennen 29 päivää tammikuuta 1996.

4.2. Lausunnot

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi lausunnot sähköturvallisuustoimikunnan ehdotuksesta sähköturvallisuuslaiksi keväällä 1993.

Ministeriö pyysi myös työryhmässä valmistuneesta korjatusta lakiehdotuksesta lausunnot kesällä 1995. Lausunnonantajilla ei pääsääntöisesti ollut huomautettavaa lakiehdotuksen periaatteisiin.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Turvatekniikan keskukselta annetun lain (1071/95) 7 §:n 1 momentin nojalla turvatekniikan keskukselle voidaan asetuksella siirtää Sähkötarkastuskeskukselle säädetty viranomaistehtävät. Tätä asiaa valmistellaan siten, että turvatekniikan keskus ryhtyisi hoitamaan Sähkötarkastuskeskukselle sähkölaissa säädettyjä viranomaistehtäviä 1 päivästä huhtikuuta 1996. Samalla kumottaisiin Sähkötarkastuskeskuksesta annettu asetus (428/79). Kumoaamisen yhteydessä voidaan antaa säännökset siirtymäkauden järjestylyistä. Tällöin ei sähköturvallisuuslain 59 §:n 1 momentiksi ja 60 §:n 1 momentiksi ehdo-

tetut siirtymäsäännökset enää olisi tarpeen. Lisäksi 60 §:n 2 momentiksi ehdotettua siirtymäsäännöstä tulisi muuttaa ottaen huomioon, että Sähkötarkastuskeskukselle kuulunut tehtävä on siirtynyt turvatekniikan keskukselle.

Valmisteilla on asetus räjähdysvaarallisiin ilmaseoksiin tarkoitetuista laitteista ja suoja-järjestemistä, jolla saatettaisiin voimaan räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettäviksi

tarkoitettuja laitteita ja suojajärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettu neuvoston direktiivi (94/9/EY). Asetus on tarkoitus antaa räjähdysvaarallisista aineista annetun lain (263/53) ja sähkölain nojalla. Sähkölain tultua kumotuksi sähköturvallisuuksilain olisi asetus kuitenkin tarpeen jättää voimaan. Tästä olisi otettava maininta siirtymäsäännöksiin, jos asetus annetaan ennen kuin sähköturvallisuuksilakiehdotus on käsitelty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Pykälässä määriteltäisiin lain tarkoitukseksi sähkölaitteen tai -laitteiston käytön pitäminen turvallisena, sähkön käytöstä aiheutuvien sähkömagneettisten häiriöiden haitallisten vaikutusten estäminen sekä sellaisen henkilön aseman turvaaminen, joka on kärsinyt sähkölaitteen tai -laitteiston sähkövirran tai magneettikentän välityksellä aiheuttaman vahingon. Tarkoituksen saavuttamiseksi laissa ehdotetaan säädettäväksi, mitä vaatimuksia sähkölaitteille ja -laitteistoille on asetettava, miten osoitetaan näiden vaatimusten mukaisuus ja miten vaatimusten mukaisuutta valvotaan. Edelleen laissa säädettäisiin sähköalan töistä ja niiden valvonnasta sekä sähkölaitteen ja -laitteiston haltijan erityisestä vahingonkorvausvelvollisuudesta.

2 §. Lakia sovellettaisiin sellaisiin sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin, joita käytetään sähkön tuottamisessa, sähkön siirtämisessä tai sähkön jakelussa taikka joiden käyttö joiltain osin perustuu sähkön hyödyntämiseen. Toisin kuin nykyisessä sähkölaissa soveltamisalan ulkopuolella olisivat laitteet ja laitteistot, joista ei voi aiheutua vaaraa tai haitallista häiriötä.

Pykälän 2 momentissa selvennetään, että sähköturvallisuuksilakia voitaisiin soveltaa kaikkiin hissien turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin. Hisseissä sähköisen ohjaus- tai turvalaitteen virheellinen toiminta voi aiheuttaa merkittävän vahingon vaaran, vaikka itse vaara ei aiheudukaan sähkövirrasta tai -jännitteestä. Suomessa ei ole voimassa lakia,

jota voitaisiin soveltaa hisseihin. Sen vuoksi hissejä koskevat vaatimukset sähköturvallisuuden ja myös mekaanisen turvallisuuden osalta asetettaisiin sähköturvallisuuksilain nojalla, jos asetuksella niin säädetään. Hissillä tarkoitettaisiin lähinnä eri tasojen välillä liikkuva henkilöiden tai tavaroiden kuljetukseen tarkoitettua laitetta, jossa on vaakatasoon nähden yli 15 asteen kulmassa jäykkiä johteita pitkin liikkuva kori. Tämä vastaisi hissidirektiivin määritelmää. Hisseihin käyttötarkoitukseltaan verrattavia henkilöiden nosto- ja siirtolaitteita olisivat esimerkiksi henkilöpaternosterhissit, vammaishissit, vinohissit sekä liukuportaat ja -käytävät. Näiden laitteiden asentamiselle ja käytölle voitaisiin sähköturvallisuuksilain nojalla asettaa sähköturvallisuutta ja mekaanista turvallisuutta koskevia vaatimuksia.

Pykälän 3 momentissa täsmennetään 1 momentin yleissääntöä. Sähköturvallisuuksilain säännöksiä sovellettaisiin televerkkoihin, telepäätelaitteisiin ja radiolaitteisiin siltä osin kuin niistä voi aiheutua 5 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vaaraa. Lakia sovellettaisiin myös televerkkojen, telepäätelaitteiden ja radiolaitteiden aiheuttamiin 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettuihin häiriöihin, joista ei ole säädetty teletuomintalaissa eikä radiolaitteissa.

Pykälän 4 momentti vastaa sähkölain 1 §:n 4 momenttia ja sen tarkoituksena on estää sähköalan turvallisuusvalvontaa koskevien lakien päällekkäisyys. Lakia ei sovellettaisi, jos vaaran tai häiriön välttämiseksi tarpeellisista toimenpiteistä säädetään tai määrätään muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä. Siten sähköturvallisuuksilakia ei sovellettaisi esimerkiksi sähköllä toimivien ko-

neiden markkinoille saattamiseen eikä käyttöön ottamiseen siltä osin kuin niistä määrätään työturvallisuuslain nojalla annetussa valtioneuvoston päätöksessä koneiden turvallisuudesta (1314/94). Valtioneuvoston päätöksen olennaisia terveys- ja turvallisuusvaatimuksia koskevan liitteen kohdan 1.5.1 nojalla sähkölaitteista annettuja erityismääräyksiä sovellettaisiin kuitenkin sähkölaitteiden rakenteellisiin vaatimuksiin jänniterajojen mukaisesti. Pääsääntönä olisi edelleen, että sähköturvallisuutta koskevat määräykset saatettaisiin voimaan sähköturvallisuuslain nojalla.

Pykälän 5 momentin mukaan vientiin tarkoitettut sähkölaitteet ja -laitteistot kuuluisivat lain soveltamisalaan edelleen vain niissä tapauksissa ja niiltä osin kuin Suomen solmimat kansainväliset sopimukset sitä edellyttävät. Lähinnä säännöstä tarvitaan EU-jäsenyydestä aiheutuvien velvoitteiden noudattamiseen.

3 §. Pykälän mukaan voitaisiin sähköturvallisuuslain säännöksistä poiketa puolustushallinnon laitteistojen osalta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Vastaava säännös on nykyisen sähkölain 1 §:n 3 momentissa. Tämä asetuksenantovaltuus on tarpeen edelleen säilyttää. Puolustusministeriön ja puolustusvoimien sähkölaitteistoista ja voimalaitoksista annetun asetuksen (664/91) nojalla puolustusministeriö vastaa nykyisin asetuksessa yksilöityjen maanpuolustuksen kannalta salassa pidettävien kohteiden sähkölaitteistojen turvallisuuden valvonnasta. Puolustusministeriön sähkölaitteilta ja -laitteistoilta edellytettäisiin pääsääntöisesti samaa sähköturvallisuustasoa kuin muiltakin sähkölaitteilta. Lisäksi puolustusministeriö voisi tarkastuttaa laitteistojaan oman tarpeensa ja harkintansa mukaan myös valtuutetulla laitoksella tai valtuutetulla tarkastajalla, mutta erikseen määritellyille puolustushallinnon laitteistoille ei edellytettäisi pakollisia ulkopuolisen suorittamia tarkastuksia.

4 §. Pykälään sisältyvät eräiden keskeisten laissa käytettyjen termien määritelmät. *Sähkölaitteella* tarkoitettaisiin kojetta, konetta tai laitetta, jonka toiminnan lähtökohtana on sähkö ja jolta tai jonka osalta edellytetään tiettyjä sähkötekniisiä ominaisuuksia. Useimmat kotitalouskojeet ovat tyypillisiä sähkölaitteita. Toisaalta sähkölaitteita olisivat myös sähkön tuottamiseen, siirtoon, jakeluun ja käyttöön tarkoitettut kojeet, koneet, laitteet ja tarvikkeet, jos niiltä tai niiden osalta vaa-

ditaan erityisiä sähkötekniisiä ominaisuuksia. Näin esimerkiksi sähköasennustarvikkeita pidettäisiin sähkölaitteina.

Sähkölaitteisto määriteltäisiin edelleen kuten nykyisessä sähkölaissa sähkölaitetta laajempänä toiminnallisena kokonaisuutena. Määritelmä kattaisi laitteistoja generaattoreista ja sähkönsiirto johdoista työtilojen ja asuinhuoneistojen sähköasennuksiin.

Televerkolla ja *telepäätelaitteella* sekä *radiolaitteella* tarkoitettaisiin sellaisia sähkölaitteita tai -laitteistoja, joihin sovelletaan teletoiintalakia tai radiolakia.

Nykyisestä sähkölaista poikkeavasti määriteltäisiin *tarkastus*. *Tarkastusta* käsitteenä ei ole enää käytetty yksinomaan viranomaisen suorittamasta toimenpiteestä, vaan sillä tarkoitettaisiin menettelyä, jolla eri keinoin arvioidaan tarkastettavan kohteen vaatimustenmukaisuutta.

Sähkövahingon määritelmää on rajattu sähkölakiin verrattuna koskemaan vain sähkölaitteen tai -laitteiston sähkövirran tai magneettikentän välityksellä aiheutunutta vahinkoa. Syynä tähän on sähköturvallisuuslain erilainen soveltamisala.

Ministeriöllä tarkoitettaisiin kauppa- ja teollisuusministeriötä. Valtioneuvoston 29 päivänä joulukuuta 1995 antaman periaatepäätöksen (ohje ministeriöiden toimialamuutosten ja toimialasäännösten valmistelusta) mukaisesti laissa säädettäisiin kuitenkin, että ministeriöllä tarkoitetaan toimivaltaista ministeriötä, josta säädetään tarkemmin asetuksella. Kysymykseen voisivat tällöin tulla joko sähköturvallisuuslain nojalla annettava asetus tai valtioneuvoston ohjesääntö.

Sähköturvallisuusviranomaisella tarkoitettaisiin turvatekniikan keskusta. *Jakeluverkonhaltijan* määritelmä olisi yhtenevä sähkömarkkinalain määritelmän kanssa.

2 luku. Sähköturvallisuuden taso

5 §. Pykälä sisältäisi sähköturvallisuuslain keskeisen aineellisoikeudellisen säännöksen. Sähköturvallisuuden saavuttamiseksi ja häiriöiden välttämiseksi määriteltäisiin pykälässä yleisellä tasolla, miten sähkölaitteet ja -laitteistot on suunniteltava, rakennettava, valmistettava ja korjattava sekä miten niitä on huollettava ja käytettävä. Pykälän sisältö vastaisi nykyisen sähkölain 4 §:ää. Lähtökohtana on, että sähkölaitteista ja -laitteistoista ei saisi aiheutua henkeen, terveyteen

tai omaisuuteen kohdistuvaa vaaraa. Sähkölaite tai -laitteisto ei myöskään saisi aiheuttaa sähköisesti tai sähkömagneettisesti kohutonta häiriötä. Koska täysin häiriötöntä käyttöympäristöä ei käytännössä saada aikaan, edellytettäisiin sähkölaitteilta ja -laitteistoilta myös kohtuullista häiriönsietoa. Vaatimuksena olisi, että sähkölaite tai -laitteisto toimii tarkoitetulla tavalla myös muiden sähkölaitteiden ja -laitteistojen aiheuttamassa kentässä.

6 §. Sähköturvallisuuden ylläpito edellyttää sängen yksityiskohtaista teknisten ratkaisujen sääntelyä. Pykälän mukaan tarkentavia määräyksiä 5 §:n turvallisuustasosta antaisi kauppa- ja teollisuusministeriö. Tämän valtuutuksen nojalla EY:n sähkölaitteiden suunnittelua ja valmistusta koskevien direktiivien sekä niiden muutosten voimaansaattaminen olisi jatkossakin mahdollista ministeriön päätöksillä. Niillä aloilla, joilla ei vielä ole kansainvälisesti yhdenmukaistettuja säännöksiä, annettaisiin edelleen kansallisia määräyksiä.

7 §. Sähkölaissa on kuljetettavat sähkölaitteistot eräin osin rinnastettu sähkölaitteisiin, kun kyse on yleensä sarjavalmisteisesta ja yleisesti myynnissä olevasta tuotteesta. Rinnastusta on lähinnä käytetty matkailuvaunuihin ja -autoihin sekä sähköasennuksia sisältäviin rakenne-elementteihin. Pykälän mukaan mahdollisuus tällaiseen rinnastukseen yleistettäisiin koskemaan toisaalta lain kaikkia säännöksiä ja toisaalta kaikkia sellaisia sähkölaitteistoja, jotka voidaan valmistus- tai käyttötapansa vuoksi rinnastaa sähkölaitteisiin. Rinnastuksen voimaasaolo kuitenkin edellyttäisi, että ministeriö olisi arvioinut sen tarkoituksenmukaiseksi. Säännöksellä varauduttaisiin samalla EU:ssa tapahtuvaan turvallisuusvaatimusten harmonisoinnin ulottamiseen eräisiin sähkölaitteistoihin.

3 luku. Sähköalan työt

8 §. Pykälässä asetettaisiin vaatimukset sähkölaitteiden huolto- ja korjaustöille sekä sähkölaitteistojen rakennus-, korjaus-, huolto- ja käyttötöille. Sähkötöiden suunnittelulle ei muissa maissa noudatetun käytännön mukaisesti enää asetettaisi muodollisia kelpoisuusvaatimuksia.

Pykälän 1 momentin mukaan töiden johtajaksi tulisi nimetä luonnollinen henkilö, jonka kelpoisuus on todettu 10 §:n mukaisesti. Nykykäytännön mukaan töiden johtajaa ni-

mitetään sähkölaitteiden korjaus- ja huoltotöiden sekä sähkölaitteistojen rakennus- ja korjaustöiden osalta sähkötöiden johtajaksi. Sähkölaitteistojen käyttö- ja huoltotöiden johtajaa nimitetään käytön johtajaksi.

Vastaavaa kelpoisuutta kuin töiden johtajilta tai muuten riittävää näyttöä ammattitaidosta vaadittaisiin itsenäisesti töitä suorittavilta ja valvovilta. Lisäksi edellytettäisiin, että käytössä on tarpeelliset tilat ja työvälineet sekä sähköturvallisuutta koskevat normit. Ministeriö määräisi 3 momentin nojalla tarkemmin kelpoisuudesta ja ammattitaitovaatimuksista sekä tarvittaessa tiloista ja työvälineistä.

Pykälän 2 momentin nojalla töiden johtajaa ei vaadittaisi ministeriön tarkemmin määrittämässä kertaluonteisissa töissä eikä töissä, joista voi aiheutua vain vähäistä 5 §:ssä tarkoitettua vaaraa tai häiriötä. Kertaluonteisten töiden osalta töiden johtajaa koskevasta vaatimuksesta voitaisiin luopua lähinnä, jos kyse on sähkötyön suorittajan omassa tai hänen lähisukulaisensa hallinnassa olevan asunnon tai asuinrakennuksen sähkötöistä. Riittävää tietoa ja taitoa vaadittaisiin kuitenkin myös näissä töissä sekä pienissä muille kuin sähköalan ammattihenkilöille sallittavissa sähköalan töissä, joista voi aiheutua vain vähäistä vaaraa tai häiriötä. Ministeriö määrittäisi tarkemmin myös nämä työt.

Ministeriö voisi erikseen määrätä millaisten sähkölaitteistojen käyttö- ja huoltotöille ei vaadita töiden johtajaa. Tarkoitus on edellyttää käytön johtajan nimeämistä suunnilleen nykyisen sähkölain käytännön mukaisesti suuriin enintään 1 000 V nimellijännitteisiin sähkölaitteistoihin ja yli 1 000 V nimellijännitteisiin laitteistoihin.

9 §. Sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin liittyvien töiden asianmukaisuuden varmistamiseksi on tarkoituksenmukaista, että vastuu toimintaa koskevien säännösten ja määräysten noudattamisesta on selvästi kohdennettu töiden johtajaan.

Pykälän 2 momentin nojalla töiden johtajan tehtävänä olisi vastata siitä, että toiminta tapahtuu lain ja sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti. Tarkempia määräyksiä tehtävistä antaisi pykälän 3 momentin nojalla ministeriö. Käytännössä tehtävät liittyisivät työn ohjaamiseen, työntekijöiden ammattitaidon varmistamiseen ja työntekijöiden opastamiseen sekä työvälineistä ja työn ulkoisista puitteista huolehtimiseen.

Töitä voisi johtaa ainoastaan sellainen henkilö, joka täyttää asetetut kelpoisuusvaatimukset. Oleellisena edellytyksenä on lisäksi, että henkilön asema organisaation palveluksessa on sellainen, että hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet huolehtia tehtävästään. Tämän edellytyksen täyttymiseksi henkilön tulisi toisaalta joko itse toimintaa harjoittavana tai palvelussuhteen nojalla olla asemassa, jossa hänellä on valta vaikuttaa vastuullaan oleviin asioihin, ja toisaalta hänellä tulisi olla kiinteä kosketus töiden suorittamiseen. Palveluksessa olo ei edellytä välttämättä työ- tai virkasuhdetta, vaan kyseeseen saattaa tulla myös esimerkiksi yhtiömiehen tai johtajan asemassa oleva henkilö.

Sähkölaitteiston käyttö- ja huoltotöiden osalta ministeriö voisi määrätä, että töiden johtajan ei tarvitsisi pääsäännöstä poiketen olla sähkölaitteiston haltijan palveluksessa. Ehdotettu säännös mahdollistaisi muun muassa sen, että sähkölaitteiston haltija ja yritys, jonka palveluksessa nimettävä käytön johtaja on, voisivat tehdä keskenään huoltosopimuksen käytön johtajan tehtävien hoidosta. Tässäkin tapauksessa vaadittaisiin käytön johtajan olevan luonnollinen henkilö, jolla on vaadittava kelpoisuus ja tosiasialliset mahdollisuudet huolehtia käytön johtajan tehtävistä. Ehdotus muuttaisi vallitsevaa käytäntöä, sillä nykyisin voi käytön johtajana toimia myös yritys.

10 §. Töiden johtajan kelpoisuuden arviointi ja pätevyystodistusten antaminen on tarkoitus muuttaa viranomaistoiminnasta yleiseksi henkilöarviointitoiminnaksi, jota saisivat harjoittaa ministeriön siihen erikseen nimittämät arviointilaitokset. Arviointilaitoksen olisi täytettävä asetuksella säädetty vaatimukset, joita ministeriö sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella myös valvoisi. Asetettaviin vaatimuksiin sekä arviointilaitosten oikeuksiin ja velvollisuuksiin on tarkoitus soveltaa EU:ssa noudatettuja periaatteita. Henkilötietojen luovuttamisesta säädettyä olisi tarkoitus ottaa huomioon henkilörekisterilainsäädäntö.

Arviointilaitoksen henkilöarviointeja ja sen myöntämiä pätevyystodistuksia voitaisiin 2 momentin nojalla hyödyntää myös muiden kuin 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden osalta.

11 §. Henkilön kelpoisuus voitaisiin osoittaa myös ulkomaisella pätevyystodistuksella tai vastaavalla asiakirjalla, jos sen perustana olevat vaatimukset vastaavat Suomessa edel-

lytettäviä vaatimuksia.

12 §. Sähkölaitteiden korjaukseen ja huoltoon sekä sähkölaitteistojen rakentamiseen, korjaukseen ja huoltoon liittyy työntekijöiden ja käyttäjien turvallisuuden kannalta usein erityisiä riskejä, minkä vuoksi sähköturvallisuusviranomaisen valvonta on edelleen tarpeen. Valvontaa varten edellytettäisiin toiminnanharjoittajan ilmoitusta sähköturvallisuusviranomaiselle.

Toiminta olisi 2 momentin nojalla kuitenkin ilmoituksenvaraista vain, kun sitä harjoitettaisiin elinkeinotarkoituksessa tai se liittyy elinkeinotoimintaan, jollei ministeriö sähköturvallisuusyistä muuta määrää. Kertaluonteisesta tai siihen rinnastettavasta rajoitetusta toiminnasta ei tarvitsisi tehdä ilmoituksia sähköturvallisuusviranomaiselle, jos ministeriö niin määrää. Käyttö- ja huoltotöistä voidaan yleensä pitää riittävänä käytön johtajaa koskevaa ilmoitusta.

4 luku. Sähkölaitteiden turvallisuuden varmentaminen

13 §. Pykälä vastaisi sähkölain 36 §:ää. Pykälän mukaan silloin, kun sähkölaitteita pidettäisiin kaupan tai niitä muuten luovutettaisiin toiselle, myyjän tai luovuttajan on voitava osoittaa, että laitteet tai niiden valmistus täyttävät asetetut vaatimukset. Säännöstä sovellettaisiin myös maasta vietäviin laitteisiin silloin, kun Suomea sitovat sopimukset sitä edellyttävät. Ministeriö voisi kuitenkin 2 momentin nojalla määrätä, ettei tiettyjen, esimerkiksi vain vähäistä vaaraa aiheuttavien laitteiden ja laitteistojen osalta osoitusta tarvita.

Pykälän 3 momentin mukaista ilmoitusmenettelyä olisi tarkoitus hyödyntää markkinavalvonnassa. Ilmoitukset tehtäisiin sähköturvallisuusviranomaiselle, joka voisi niiden perusteella kohdentaa valvontaansa. Ilmoitus sisältäisi lähinnä maahantuojan tai valmistajan nimen ja yhteystiedot sekä ne laiteryhät, joita tämä tuo maahan tai valmistaa. Ilmoitusmenettely on nykyisin kohdistunut lähinnä yleiseen käyttöön tarkoitettuihin laiteryhmiin.

14 §. Ministeriö voisi määrätä, että 13 §:ssä edellytettynä osoituksena voitaisiin tietynlaisten sähkölaitteiden osalta käyttää testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja vastaavaa toimintaa harjoittavien tarkastuslaitosten varmennustoimenpiteitä. Säännös on tarpeen

erilaisten EY:n sähkölaitteita koskevien direktiivien voimaansaattamiseksi. Erityisistä syistä, esimerkiksi pistokytinjärjestelmien turvallisuuden osalta, ministeriö voisi 2 momentin nojalla määrätä toimenpiteet pakolliseksi.

Ministeriö nimeäisi tarkastuslaitokset, joiden olisi täytettävä asetuksella säädetyt vaatimukset. Näiden vaatimusten sekä laitoksille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta on tarkoitus soveltaa EU:ssa noudatettuja periaatteita. Laitoksia voi olla useita ja ne toimivat liiketaloudellisin periaattein. Ministeriö valvoisi sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella laitosten toimintaa.

Myös ulkomaisten vastaavien tarkastuslaitosten tekemät toimenpiteet voidaan hyväksyä sähkölaitteiden vaatimusten mukaisuuden osoittamisessa kansainvälisten sopimusten tai ministeriön määräysten mukaisesti.

15 §. Pykälä vastaisi osittain sähkölain 39 §:ää. Ministeriö voisi vahvistaa erityisiä merkkejä, joilla osoitettaisiin sähkölaitteen täyttävän sähköturvallisuuslain 5 §:n sekä 6 §:n nojalla asetetut vaatimukset.

Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö määräisi, kuinka vahvistettuja merkkejä on käytettävä. CE-merkin käytöstä on eri direktiiveissä toisistaan poikkeavia säännöksiä. Merkkien käyttömääräyksiä on voitava muuttaa joustavasti ministeriön päätöksellä, jos tarvetta siihen on. Ministeriö voisi asettaa myös rajoituksia vahvistettua merkkiä muistuttavien merkkien käytölle. EY:n direktiiveihin perustuvien vaatimusten noudattamisen mahdollistamiseksi on myös tarpeen antaa ministeriölle oikeus rajoittaa harhaanjohtavien merkkien käyttöä. Samoin voitaisiin yleensä rajoittaa muiden merkkien käyttöä vahvistetun merkin läheisyydessä, mikäli ne estävät sähköturvallisuutta osoittavan merkin erottumisen.

5 luku. Sähkölaitteistojen käyttöönotto ja käyttö

16 §. Tässä pykälässä määriteltäisiin *sähkölaitteiston käyttöönotto ja käyttöönotto varsinaiseen käyttötarkoitukseen*. Käsitteillä on tärkeä merkitys sähkölaitteistojen turvallisuuden valvontaan liittyvissä tarkastuksissa.

17 §. Sähkölain nojalla kauppa- ja teollisuusministeriö on määrännyt lähes kaikille sähkölaitteistoille pakollisen viranomaistarkastuksen käyttöympäristön ja laitteiston

laajuuden mukaan joko ennen käyttöönottoa tai määräajassa käyttöönoton jälkeen. Vain aivan pienille asennustöille on riittänyt sähkölaitteiston rakentajan, korjaajan tai huoltajan itse tekemä tarkastus. Tarkastuksia ovat tehneet viranomaisasemassa sähkölaitokset ja Sähkötarkastuskeskus.

Sähköturvallisuuslain tarkoitus on korostaa toiminnanharjoittajan ja sähkölaitteiston haltijan vastuuta sähköturvallisuuden saavuttamisessa ja valvonnassa. Pykälän mukaan sähkölaitteiston saa ottaa käyttöön vasta, kun on käyttöönottotarkastuksessa selvitetty, että laitteistosta ei aiheudu 5 §:ssä tarkoitettua vaaraa tai häiriötä. Sähkölaitteiston rakentajan olisi aina huolehdittava käyttöönottotarkastuksen suorittamisesta ennen käyttöönottoa.

Ministeriö määräisi, millaiselle sähkölaitteistolle on käyttöönottotarkastuksen lisäksi suoritettava varmennustarkastus ennen laitteiston ottamista varsinaiseen käyttötarkoitukseensa tai määrättyissä tapauksissa tämän ajankohdan jälkeen. Lähtökohtaisesti pienille yksinkertaisille sähköasennuksille tavanomaisissa asuinhuoneistoissa ja omakotitaloissa ei edellytettäisi pakollisia kolmannen osapuolen tarkastuksia. Kolmannen osapuolen tarkastuksia vaadittaisiin vain vaativissa sähkölaitteistoissa. Tällöinkin tarkastajan tehtävänä olisi ensisijaisesti varmistaa, että sähkölaitteiston rakentaja on huolehtinut velvollisuudestaan ja että sähkölaitteisto on turvallinen.

Varmennustarkastus voitaisiin korvata ministeriön määräämissä tapauksissa sähkölaitteiston rakentaneen tai rakentamisesta vastanneen sellaisen sähköurakoitsijan varmennuksella, jolla on erityispätevyys. Tarkoitus on hyödyntää sähköurakoitsijoiden sähköturvallisuusasiat huomioon ottavia laatujärjestelmiä. Tällainen erityispätevä sähköurakoitsija voisi käyttää aliurakointia varmentamassaan kohteessa vain silloin, kun laatujärjestelmässä on hallitusti otettu huomioon riittävä aliurakoitsijan valvonta tai aliurakoitsija täyttää samat vaatimukset kuin pääurakoitsija.

18 §. Sähkölaitteistojen turvallisuuden valvomiseksi ministeriö voisi määrätä, että käyttöönotetuista sähkölaitteistoista on tehtävä ilmoitus sähköturvallisuusviranomaiselle tai sille jakeluverkon haltijalle, jonka vastuualueella laitteisto sijaitsee. Valvontarekisterit on tarkoitus pitää mahdollisimman yksinkertaisina, jotta niistä ei aiheutuisi tarpeettomia

kustannuksia.

Sähköturvallisuusviranomaisen rekisteriin on tarkoituksenmukaista ilmoittaa vain sellaisista vaativimmista sähkölaitteistoista, joista voi aiheutua huomattavaa vaaraa.

Jakeluverkonhaltijan rekisteriin edellytettäisiin tallettaviksi sellaiset sähkölaitteistoa koskevat tiedot, joiden perusteella voitaisiin tarpeen mukaan selvittää laitteiston tyyppi, haltija, rakentaja ja tarkastaja sähköturvallisuuden valvontaa tai puutteiden tai vahinkojen selvittämistä varten. Tarkoitus on, että jakeluverkonhaltijan ei tarvitse rakentaa erillistä sähköturvallisuusrekisteriä, vaan tarvittavat asiat voitaisiin tallentaa käytössä oleviin asiakasrekistereihin.

Koska jakeluverkonhaltijan rekisterinpito on tarkoituksenmukaista sisällyttää jakeluverkkotoiminnan asiakastietojärjestelmään, ei sähköturvallisuusvalvontaan tarvittavien tietojen rekisteröinnin pitäisi aiheuttaa suuria kustannuksia. Jotta kustannusten arviointi ja laskenta ei itsessään aiheuttaisi tarpeettomia kustannuksia, saisi kustannukset sisällyttää verkkopalvelujen kustannuksiin.

19 §. Lain velvoitteet ja vastuu turvallisuudesta halutaan kohdistaa selkeästi toiminnan harjoittajaan. Pykälässä määriteltäisiin sähkölaitteiston rakentajalle vastuu huolehtia sähkölaitteiston turvallisuuden varmistamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Vasta jos sähkölaitteiston rakentaja laiminlyö velvollisuutensa tai on estynyt huolehtimaan niistä, vastuu siirtyisi sähkölaitteiston haltijalle.

20 §. Voimassa olevassa sähkölaissa ei ole erikseen säännöstä määräaikaistarkastuksista. Sähkölaitteistojen turvallisuuden varmistamiseksi määräaikaistarkastuksia on kuitenkin edellytetty kauppa- ja teollisuusministeriön päätösten nojalla.

Pykälän perusteella ministeriö voisi käytössä olevien sähkölaitteistojen turvallisuuden varmistamiseksi määrätä sähkölaitteistot määräajoin tarkastettaviksi. Määräaika voitaisiin tarpeen mukaan määritellä eripituisiksi erilaisille sähkölaitteistoille. Sähkölaitteiston haltijan tulee huolehtia määräaikaistarkastuksen suorittamisesta. Ministeriö antaisi tarkempia määräyksiä tarkastuksista.

21 §. Voimassa olevassa sähkölaissa ei ole erikseen säännöksiä sähkölaitteistojen määräaikaishuollosta eikä sähkölaitteistoille laadittavista huolto- ja kunnossapito-ohjelmista. Pykälässä säädettäisiin, että ministeriö voisi määrätä, että tietyinlaiset sähkölaitteistot on huollettava määräajoin ja säännöllistä huol-

toa vaativille sähkölaitteille on laadittava huolto- ja kunnossapito-ohjelmat. Huolto- ja kunnossapitotöitä tekevien kelpoisuusvaatimukset määräytyisivät 3 luvun perusteella.

22 §. Sähköurakoitsija, jolla on asetuksessa säädetty erityispätevyys, voisi itse varmentaa rakentamansa sähkölaitteiston turvallisuuden ministeriön 17 §:n nojalla määräämissä tapauksissa, joissa muuten edellytettäisiin valtuutetun tarkastajan tai laitoksen varmennustarkastusta. Asetuksella säädettävät vaatimukset voisivat liittyä muun muassa asiantuntemukseen, organisaatioon ja laadunvarmistukseen. Sähköturvallisuusviranomaisen valvoisi hyväksymiään varmennusoikeuden saaneiden sähköurakoitsijoiden toimintaa ja varmistaisi määräajoin, että urakoitsija täyttää säädetyt vaatimukset.

23 §. Sähkölaitteiston varmennus- ja määräaikaistarkastuksia voisi tehdä valtuutettuna tarkastajana toimiva luonnollinen henkilö taikka valtuutettu laitos. Ministeriö määräisi tarkemmin, milloin vain valtuutettu laitos voisi tehdä varmennus- tai määräaikaistarkastuksen. Lähinnä kyseeseen tulisivat erityisen vaativat kohteet.

Määräaikaistarkastuksia voisi myös tehdä elinkeinonharjoittaja, jonka toimialaan kuuluu sähkölaitteistojen rakennus-, korjaus- ja huoltotoiminta, sekä henkilö, jolla on kelpoisuus toimia 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna töiden johtajana. Nämä voisivat tehdä määräaikaistarkastuksia ministeriön tarkemmin määräämissä tapauksissa. Kyseeseen tulisivat lähinnä teknisesti verraten yksinkertaisten laitteistojen määräaikaistarkastukset.

24 §. Sähköturvallisuusviranomaisen myöntäisi tarkastajan valtuutuksen ja valvoisi ehtojen täyttymistä. Asetuksella säädettäisiin valtuutetun tarkastajan oikeuksista ja velvollisuuksista, henkilöltä edellytettävästä kelpoisuudesta ja puolueettomuudesta sekä muista vaatimuksista. Valtuutettua tarkastajaa koskevat vaatimukset on tarkoitus asettaa soveltuvin osin samalle tasolle kuin sähkölain mukaisesti on sähkölaitoksissa tarkastuksia johtaville ja suorittaville henkilöille asetettu vaatimuksia.

Valtuutetut laitokset nimeäisi ministeriö. Nimeämisen edellytyksistä säädettäisiin asetuksella. Asetettaviin vaatimuksiin sekä laitoksille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta on tarkoitus soveltaa EU:ssa noudatettuja periaatteita. Ministeriö valvoisi sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella

nimeämiensä laitosten toimintaa.

Valtuutetun tarkastajan ja valtuutetun laitoksen palveluksessa olevien henkilöiden ammattitaidon arvioinnissa olisi mahdollista hyödyntää 10 §:ssä mainittuja pätevyystodistuksia soveltuvin osin.

6 luku. Valvonta

25 §. Sähköturvallisuuslakia ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoisi sähköturvallisuusviranomaisen eli turvatekniikan keskus kauppa- ja teollisuusministeriön johdon ja valvonnan alaisena.

26 §. Jos sähkölaitteiden korjauksessa tai huollossa taikka sähkölaitteistojen rakentamisessa, korjauksessa, huollossa tai käytössä ei noudateta tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, sähköturvallisuusviranomaisen voisi kieltää toiminnan tai määrätä sille rajoituksia. Menettely on säännösten ja määräysten vastainen esimerkiksi silloin, kun sähköasennus tai korjattu sähkölaitte eivät ole sähköturvallisuusmääräysten mukaisia taikka sähköurakoitsija tai laitekorjaaja esittää harhaanjohtavia tai puutteellisia tietoja tarkastusten tai valvonnan yhteydessä. Sama koskee ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä. Toiminnan rajoitus voi koskea esimerkiksi määrättyä sähkölaitte- tai -laitteistotyyppiä, jonka osalta määräysten vastaista toimintaa on ollut. Toimintakielto voisi olla myös määräaikainen.

27 §. EY:n direktiivien mukaisten sähkölaitteiden vaatimustenmukaisuuden valvonnan on keskeinen keino markkinavalvonta. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat sisällöltään sähkölain 37a §:ää. Ne kohdistuvat koko ketjuun tuotteen valmistuksesta sen myyntiin saakka. Valvontakeinoja voitaisiin kohdistaa jokaiseen välissä ketjussa, esimerkiksi valmistajaan, maahantuojaan, tukkumyyjiin ja vähittäismyyjiin. Pykälän valvontakeinoja sovellettaisiin ainoastaan sähkölaitteisiin ja niiden käyttämisestä päätäisi turvatekniikan keskus.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa mainittu oikeus tilapäisesti tai pysyvästi kieltää tuotteen valmistus ja markkinointi vastaa tuoteturvallisuuslain 12 §:ssä viranomaisille annettuja oikeuksia. Tilapäistä kieltoa voitaisiin käyttää silloin, kun tuote saadaan muutoksilla vaatimustenmukaiseksi. Kielto on pysyvä, jos tuotteessa olevaa puutetta ei voida korjata tai sitä ei haluta korjata.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla voitaisiin vaatia sellaisten muutosten tekemistä tuotteeseen tai sen valmistukseen, että tuotteesta tulee vaatimustenmukainen. Euroopan talousalueella tuotteiden vapaa liikkuvuus koskee vain niiden markkinoille tuloa. Jos myynnissä tavataan vaatimustenvastainen tuote, voitaisiin kuitenkin edellyttää tarkastusta tai vaatimustenmukaisuuden osoittamista tuotteen markkinoinnin jatkamisen ehtona.

Jos 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ehdotettuja rajoituksia ja muutoksia ei pidettäisi riittävinä, voisi sähköturvallisuusviranomaisen 3 kohdan nojalla määrätä myyjän, valmistajan tai maahantuojan hallussa olevan tuotteen hävitettäväksi. Jos tuotteen hävittämistä ei katsottaisi tarkoituksenmukaiseksi, voitaisiin määrätä, miten tuotteen suhteen on muuten meneteltävä. Ehdotettu säännös vastaa tuoteturvallisuuslain 13 §:ää.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa ehdotettu säännös oikeudesta vaatia tuotteen myyjä, valmistaja tai maahantuoja julkisesti ilmoittamaan tuotteeseen liittyvästä vaarasta vastaa tuoteturvallisuuslain 14 §:ää. Jos elinkeinonharjoittaja vastustaa ilmoittamista ja tiedottamista on hoidettava nopeasti, voisi sähköturvallisuusviranomaisen elinkeinonharjoittajan kustannuksella itse ilmoittaa tuotteeseen liittyvästä vaarasta.

Markkinavalvonnan pakkokeinoja olisi voitava käyttää myös Suomessa valmistettuihin Euroopan talousalueelle vietäviin sähkölaitteisiin. Ulkomaille toimitettaviin sähkölaitteisiin 1 momentissa säädettyjä pakkokeinoja voitaisiin ehdotetun 2 momentin mukaisesti soveltaa ainoastaan silloin, kun Suomen kansainväliset sopimusvelvoitteet sitä edellyttävät.

28 §. Pykälä olisi vastaava kuin tuoteturvallisuuslain 13a §. Pykälä täydentäisi 27 §:ää ja siinä säädettäisiin kuluttajan hallussa olevien sähkölaitteiden osalta noudatettavista menettelyistä, joilla voitaisiin torjua vahingonvaara ja turvata kuluttajan oikeudellinen asema. Kysymykseen tulevia vaihtoehtoja olisivat laitteen korjaaminen, sen vaihtaminen tai kaupan purku.

29 §. Pykälässä säädettäisiin sähköturvallisuusviranomaisen toimenpiteistä, jos havaitaan, että sähkölaitte tai -laitteisto ei ole sähköturvallisuuslain tai sen nojalla annettujen säädösten mukainen. Sähkölaitteiston haltijalle on annettava korjauskehoitus puutteen korjaamiseksi määräajassa tai tarvittaessa on vaadittava laitteen tai laitteiston erottamista

sähköverkosta. Jakeluverkonhaltijan sähkölaitteiston käyttöä ei kuitenkaan voisi kieltää, jos kiellosta aiheutuu kohtuutonta haittaa sähköön käyttäjille.

30 §. Jos valtuutettu tarkastaja tai laitos tarkastuksen yhteydessä havaitsee välitöntä hengen tai omaisuusvahingon vaaraa aiheuttavan sähkölaitteen tai -laitteiston, olisi tarkastuksen suorittajan kehotettava sähkölaitteen tai -laitteiston haltijaa lopettamaan sen käyttö ja erottamaan se sähköverkosta. Valvonnan vuoksi on aina tarkastuksessa havaituista välitöntä vaaraa aiheuttaneista sähkölaitteista tai -laitteistoista ilmoitettava sähköturvallisuusviranomaiselle, jonka on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Pykälän 2 momentin nojalla turvallisuutta vähentävät viat ja puutteet olisi tarkastuksen suorittajan ilmoitettava sähkölaitteen tai -laitteiston haltijalle.

31 §. Sähköturvallisuuden valvonta perustuu paljolti valvottavien toimittamiin tietoihin ja ilmoituksiin sekä näiden oikeellisuuden tarkistamiseen pistokokein. Erityisesti markkinavalvonnan ja sähkötöiden valvonnan yhteydessä voi myös tulla esiin tarve saada valvontaa varten sellaisia tietoja, joiden toimittamiseen ei ole normaalisti velvollisuutta. Tietojen saannin varmistamiseksi sähköturvallisuusviranomaiselle annettaisiin oikeus saada valvottavilta valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Velvollisuus luovuttaa tietoja kohdistuisi sähkölaitteiston haltijaan sekä sähkölaitteen tai -laitteiston rakentajaan, valmistajaan, maahantuojaan ja myyjään, 3 luvussa tarkoitettuihin arviointilaitoksiin, 4 luvussa tarkoitettuihin tarkastuslaitoksiin sekä 5 luvussa tarkoitettuihin valtuutettuihin tarkastajiin, valtuutettuihin laitoksiin ja muihin tarkastuksia tekeviin. Velvollisuus antaa tietoja voisi koskea myös onnettomuuksia, erityisesti sellaisia onnettomuuksia, jotka koskevat valvonnan kohteena olevia sähkölaitteistoja.

Pykälän 2 momentin nojalla sähköturvallisuusviranomaisella olisi tarvittaessa mahdollisuus saada sähköturvallisuuden valvonnassa tarvittavia tietoja 18 §:ssä tarkoitettusta jakeluverkonhaltijan rekisteristä.

32 §. Sähköturvallisuusviranomaiselle on valvonnan toteuttamiseksi taattava pääsyoikeus valvonnan kannalta keskeisiin paikkoihin. Viranomaisella ei kuitenkaan olisi oikeutta päästä sähkölaitteen käyttöpaikalle, koska tämä loukkaisi hallitusmuodon 8 §:n 1 momentissa säädettyä yksityiselämän ja ko-

tirauhan turvaa.

33 §. Sähkölaitteiden markkinavalvonnan tehokkuuden varmistamiseksi on tarpeellista varmistaa valvontaviranomaisen mahdollisuudet saada laitteita koekappaleiksi silloin, kun se on laitteiden vaatimustenmukaisuuden toteuttamiseksi tarpeellista. Vastaava säännös on sähkölaissa ja tuoteturvallisuuslaissa.

Pykälän 2 momentin mukaan koekappaleet korvattaisiin vaadittaessa käyvän hinnan mukaan, jollei sähkölaite osoittaudu vaatimusten vastaiseksi. Koekappaleita otettaisiin aina ensisijaisesti laitteiden valmistajilta, maahantuojilta ja tukkuportaalta sekä vasta toissijaisesti vähittäismyyjiltä. Momentti on vastaava kuin sähkölain 58 §:n 2 momentti.

Jos sähkölaite ei täyttäisi säännöksiä tai määräyksiä ja sähköturvallisuusviranomaisen joutuisi soveltamaan jotakin 27 §:ssä mainittua kieltoa tai vaatimusta, voitaisiin elinkeinonharjoittaja velvoittaa korvaamaan myös testauksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset. Tällä tavoin toiminnasta aiheutuvat kustannukset voidaan kohdistaa niiden aiheuttajaan.

34 §. Sähköturvallisuuteen liittyvät puutteet voivat aiheuttaa välitöntä hengen, terveyden tai omaisuuden vaaraa, minkä vuoksi puutteiden korjaus nopeasti on tärkeää. Tästä syystä sähköturvallisuusviranomaisen antamien kieltojen ja määräysten tehostamiseksi on tarpeen olla mahdollisuus uhkasakon tai teettämisuhan asettamiseen. Näistä olisi voimassa, mitä uhkasakkoissa (1113/90) säädetään. Tehtäen suoritettujen toimenpiteiden kustannukset maksettaisiin ennakoon valtion varoista, mutta ne voitaisiin periä laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä.

35 §. Pykälä vastaisi sähkölain 62 §:ää. Pykälä antaisi poliisille ja tulliviranomaisille toimivaltuudet esimerkiksi myös sähköturvallisuuslain noudattamisen valvonnassa. Sähköturvallisuusviranomaisen voisi saada virka-apua poliisilta kaupan pidettävien vaatimusten vastaisten sähkölaitteisiin kohdistuvien pakkokeinojen käytössä. Poliisi voisi antaa tarvittaessa virka-apua myös vaatimusten vastaisten tai vaarallisten sähkölaitteiden ja -laitteistojen käyttökiellon toimeenpanossa sekä vaarallisten laitteiden ja laitteistojen sähköverkosta erottamisessa. Tullin tehtävänä olisi antaa virka-apua EU:n ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin osalta.

36 §. Sähköturvallisuusviranomaisella olisi pykälän 1 momentin perusteella oikeus saa-

da tulliviranomaisilta valvontaa varten tarpeellisia tietoja EU:n ulkopuolelta tulevista sähkölaitteista ja -laitteistoista. Asetuksella säädettäisiin sähköturvallisuusviranomaisen oikeudesta saada sähkövahinkoja koskevia tietoja muun muassa työsuojeluviranomaisilta, palo- ja pelastusviranomaisilta sekä poliisiviranomaisilta. Viranomaisten olisi luovutettava tiedot, vaikka ne olisivat salaisia.

37 §. Vaikka sähköturvallisuuslain mukaisia valvontatehtäviä suorittavat toimivat virkavastuulla, on valvottavien oikeusturvan kannalta tarpeen säätää liike- ja ammatillisaisuuden salassapidosta ja kieltää näiden hyödyntäminen. Säännös koskisi myös valvontaviranomaisen toimeksiannosta valvontaan liittyviä tutkimuksia, testauksia tai muita tehtäviä suorittavia.

Kansainvälinen yhteistyö edellyttää, että sähköturvallisuusviranomainen voi luovuttaa tietoja ulkomaisille sähköturvallisuutta valvovalle viranomaisille ja niitä vastaaville muille elimille. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

7 luku. Vahinko ja haitta

38 §. Sähkölain mukaan sähkölaitteen tai -laitteiston haltija on laissa säädetyin poikkeuksin vastuussa sähkövahingosta tuottamuksesta riippumatta eli niin sanotussa ankarassa vastuussa. Säännös ehdotetaan pidettäväksi ennallaan.

Tuotteiksi katsottavista sähkölaitteista ja -laitteistosta sekä sähköstä henkilölle ja yksityiseen käyttöön tarkoitettulle ja käytetylle omaisuudelle aiheutuneet vahingot voidaan korvata myös tuotevastuulain mukaan. Sähkölaitteista ja -laitteistosta sekä sähköstä aiheutuneista vahingoista vastaavat tuotevastuulain mukaan pääsääntöisesti valmistajat ja maahantuoja tai tuotetta omanaan markkinoineet. Korvausvelvollisuudesta voi vapautua, jos se, jolta korvausta haetaan, saattaa todennäköiseksi, ettei tuotteen turvallisuudessa ollut vahingon aiheuttanutta puutetta sitä liikkeelle laskettaessa.

Sähkölain ja ehdotettujen sähköturvallisuuslain säännösten mukaan korvattavien vahinkojen piiri on laajempi kuin tuotevastuulain mukaan. Ehdotettujen pykälien mukaan korvataan kaikki henkilö- ja esinevahingot ja eräissä vahingonkorvauslaissa mainituissa tapauksissa taloudellinen vahinko, joka ei ole yhteydessä esine- tai henkilövahinkoon. Tuotevastuulain mukaan korvataan henkilö-

vahingot ja yksityiseen käyttöön tarkoitettulle ja pääasiassa käytetylle omaisuudelle aiheutuneet vahingot vain säädetyin markkamäärän ylittävältä osalta.

Edellä mainituista syistä ehdotetaan sähköturvallisuuslaissa säilytettäväksi sähkölain korvausjärjestelmä tuotevastuulain korvausjärjestelmän lisäksi.

39 §. Sähköturvallisuuslain ankaran vastuun piiristä rajattaisiin pois samat sähkövahingot kuin sähkölaissa. Toisiin sähkölaitteisiin ja -laitteistoihin kohdistuvat sähkövahingot ovat sen luonteisia, että niiden välttäminen yleensä edellyttää aktiivisia suojelutoimenpiteitä kummankin laitteen ja laitteiston haltijalta. Siksi korvausvastuun määräytymiseen ei sovellettaisi 38 §:ssä säädettyä ankaraa vastuuta. Kiinteistöjen sisäisten pienjännitteisten sähköasennusten ja sähkökäyttöisten kojeiden haltijalla, esimerkiksi asuinkiinteistön haltijalla tai omistajalla, ei ole mahdollisuuksia ja pätevyyttä kyseisten laitteistojen jatkuvaan valvontaan. Haltijalle asetettu ankara vastuu olisi tässä tapauksessa kohtuuton.

Korvausta pykälässä tarkoitetuista vahingoista voi hakea muiden lakien kuten vahingonkorvauslain (412/74) tai tuotevastuulain nojalla taikka sopimuksen perusteella.

40 §. Säännös vastaa sähkölain 42 §:ää. Sähköturvallisuuslakiin ehdotetaan otettavaksi vahingonkorvauslain 6 luvun 1 §:n periaate vahingonkorvauksen sovittelusta silloin, kun vahingon kärsinyt on myötävaikuttanut vahinkoon tai muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä.

Pykälän 2 momentissa on erityissäännös henkilövahingon kärsineen myötävaikutuksesta. Sen mukaan henkilövahingosta tulevaa korvausta saadaan alentaa vain, jos vahingon kärsinyt on myötävaikuttanut vahinkoon muuten kuin lievällä tuottamuksella.

41 §. Säännös vastaa sähkölain 47 §:ää. Korvattava vahinko määräytyisi vahingonkorvauslain 5 luvun mukaisesti. Vahingonkorvaus käsittäisi siten yleensä hyvityksen henkilö- ja esinevahingosta. Eräissä tapauksissa olisi korvattava sellainenkin taloudellinen vahinko, joka ei ole yhteydessä henkilö- tai esinevahinkoon. Vahingonkorvauslain säännöksiä sovellettaisiin myös korvausvastuun jakautumiseen sekä kuolinpesän oikeuteen vaatia korvausta aineettomasta vahingosta.

42 §. Säännös vastaa sähkölain 45 §:ää. Jos sähkölaite tai -laitteisto on luovutettu toisen käytettäväksi, vastaisi omistaja ankaran vastuun periaatteen mukaan sähkövahingosta luovuttamansa laitteen tai laitteiston arvolla. Tällöinkin olisi laitteen tai laitteiston haltija velvollinen pääsääntöisesti korvaamaan omistajalle tämän vahingon kärsineelle suorittaman hyvityksen.

43 §. Korvauksen vanhentuminen ehdotetaan laskettavaksi vahingon aiheuttaneesta tapahtumasta. Vanhentumisaika olisi kaksi vuotta. Sähkölain 46 §:n mukaan vanhentumisaika on kaksi vuotta vahingon tapahtumisesta. Ehdotettua kahden vuoden vanhentumisaikaa sovellettaisiin vain sähköturvallisuuslain mukaiseen ankaraan vastuuseen.

44 §. Pykälässä on selvytyden vuoksi ilmaistu, että vahingonkärsijä voisi hakea korvausta sähkövahingosta myös muulla perusteella. Sopimuksen perusteella voidaan yleensä vaatia korvattavaksi muitakin vahinkoja kuin ehdotetun sähköturvallisuuslain nojalla, jolloin vahingon kärsijän kannalta sopimukseen perustuva korvausvaatimus saattaa johtaa parempaan lopputulokseen.

Ympäristövahinkojen korvaamisesta annettu laki (737/94) on toissijainen eikä sitä siten sovelleta sähköturvallisuuslaissa tarkoitettun vahingon korvaamiseen, vaikka vahinko kuuluisi ympäristövahingon käsitteen piiriin. Jos sen sijaan esimerkiksi voimalaitoksen tai sähköaseman toiminnasta aiheutuu ympäristövahingoksi katsottavaa vahinkoa, jota ei voida pitää sähköturvallisuuslaissa tarkoitettuna sähkövahingona, vahingon korvaamisessa sovellettaisiin ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia.

45 §. Pienjännitteellä jakeluverkkoyhtiön verkkoon liitettyjen sähkönkäyttäjien aseman turvaamiseksi ehdotetaan sopimusvapautta rajoitettavaksi siten, ettei jakeluverkkoyhtiön ankaraan vastuuseen perustuvaa korvausvastuuta voitaisi liittymissopimuksessa rajoittaa. Sen sijaan esimerkiksi sähköalan elinkeinonharjoittajien välisin sopimuksin voitaisiin sähköturvallisuuslakiin perustuva korvausvastuu sulkea pois sopimuskumppanille aiheutuvista vahingoista.

Sopimuksentekovapautta ehdotetaan 2 momentissa rajoitettavaksi myös henkilövahinkojen ja yksityiseen käyttöön tarkoitettulle ja käytetylle omaisuudelle aiheutuneiden vahinkojen osalta. Sähköturvallisuuslain säännöksistä poiketen voitaisiin sopia elinkeinotoimintaan käytetyille omaisuudelle aiheutuvista

vahingoista. Säännös vastaa tuotevastuulain 10 §:ää.

46 §. Säännös vastaa sähkölain 47 §:ää. Sähkölaitteen tai -laitteiston haltijalla olisi oikeus vaatia vahingonkärsijälle suorittamansa määrä vahingon aiheuttajalta. Vahingon aiheuttajan korvausvastuu määräytyisi tämän korvausvastuuta koskevien perusteiden mukaan. Siten esimerkiksi työntekijän asemassa olevan vahingon aiheuttajan korvausvastuu määräytyisi vahingonkorvauslain ja työsopimuslain (320/70) mukaan.

47 §. Sähkölaitteistot ovat usein teknisesti monimutkaisia laitteistoja. Niiden toiminnasta voi joskus aiheutua ennalta arvaamattomia vaikutuksia. Sellaisia tilanteita varten, joissa täysin määräysten ja hyvän teknisen tavan mukainen sähkölaitteisto aiheuttaa häiriötä tai vaaraa toiselle määräysten ja hyvän teknisen tavan mukaiselle sähkölaitteistolle, sen käytölle tai sen välityksellä ulkopuoliselle, olisi tarpeen olla säännös menettelystä, jonka mukaisesti häiriö tai vaara poistetaan.

Pykälän 1 momentin mukaan häiriö- tai vaaratilanteissa olisi pääsääntöisesti myöhemmin rakennetun laitteiston omistaja velvollinen tekemään tarvittavat toimenpiteet häiriön tai vaaran poistamiseksi. Jos kuitenkin häiriö tai vaara voitaisiin poistaa huomattavasti pienemmin kustannuksin muuttamalla tai täydentämällä aikaisemmin rakennettua laitteistoa aiheuttamatta sen toiminnalle kohtuutonta haittaa, olisi 2 momentin mukaan tämän laitteiston omistajan tehtävä tarvittavat toimenpiteet. Kustannusten korvaamisesta viimeksi mainitussa tapauksessa säädetään 48 §:ssä. Menettely vastaa sähkölain 48 §:ää.

Pykälä koskisi myös tilanteita, joissa sähkölaitteisto aiheuttaa vaaraa tai häiriötä televerkolle, telepäätelaitteelle tai radiolaitteelle.

48 §. Myöhemmin rakennetun laitteiston omistajan olisi korvattava muutostoiimenpiteistä aiheutuneet kustannukset, kun kyse on 47 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tapauksista. Korvauksen suuruutta määrättäessä otettaisiin huomioon muutetun laitteiston omistajalle muutoksesta mahdollisesti koitunut suorituskykyyn tai käyttökustannuksiin liittyvä hyöty tai haitta. Vastaava korvausvelvollisuus on sähkölain 49 §:ssä.

49 §. Sähköturvallisuuslain 47 §:n mukaisen muutoksentekovelvollisuuden ja 48 §:n korvausvelvollisuuden kohdentumisen selvittämiseksi pykälässä määriteltäisiin, mitä myöhemmin rakennetulla laitteistolla tarkoi-

tetaan. Pykälä vastaa sähkölain 50 §:ää.

50 §. Niissä tapauksissa, joissa sähkölaitteistojen omistajille syntyisi erimielisyyttä tarpeellisista 47—49 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä, ratkaisisi asian sähköturvallisuusviranomainen. Menettely olisi sama kuin sähkölain 51 §:ssä säädetty kustannusten jakoa lukuun ottamatta.

51 §. Tietty sähkölaitteet voivat aiheuttaa häiriötä tai vaaraa sähkölaitteistolle tai toiselle sähkölaitteelle. Tällaisissa tilanteissa sovellettaisiin soveltuvien osin 47—50 §:n säännöksiä. Häiriöalttiuden tai vaaratilanteen alkamishetkeksi olisi yksittäistä sähkölaitetta koskevassa tapauksessa yleensä katsottava se ajankohta, jolloin sähkölaite on asennettu käyttöpaikalleen tai otettu käyttöön.

52 §. Säännös vastaisi sähkölain 53 §:ää. Sähkölaitteistot vaativat yleensä tietyn suojaluokan. Maankäytön tai muiden syiden takia voi olla tarkoituksenmukaista siirtää tai muuttaa jo rakennettua sähkölaitteistoa, kun sen läheisyyteen rakennetaan tie, väylä, lentokenttä, johto, rakennus tai rakennelma. Tällaisissa tilanteissa sähkölaitteiston haltija olisi velvollinen siirtämään tai muuttamaan laitteistoa, silloin kun se on mahdollista. Kustannukset korvaisi sen rakennelman tai rakennuksen omistaja, jonka takia muutostyö tehtiin. Pykälä ei estäisi osapuolia sopimasta muunlaisesta korvausmenettelystä esimerkiksi sähkölaitteiston rakentamisen yhteydessä.

8 luku. Muutoksenhaku

53 §. Ministeriön ja sähköturvallisuusviranomaisen hallintopäätöksiin haettaisiin muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain nojalla. Sähköturvallisuuslain nojalla annetut päätökset ovat usein luonteeltaan teknisiä, joten niiden täytäntöönpano voi jäädä odottamaan lopullista ratkaisua valitusasiassa. Sen vuoksi niitä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

9 luku. Erinäiset säännökset

54 §. Pykälässä säädettäisiin rangaistavaksi sähköturvallisuuslain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen toiminta, 12, 13 ja 18 §:n säädetyt ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti sekä 26—29 §:n nojalla annettujen kieltojen tai määräysten rikkominen. Enimmäisrangaistus olisi sak-

koa, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Sähköturvallisuuslaissa ei säädettäisi enää rikoslain kokonaisuusdistuksen periaatteiden mukaisesti seuraamukseksi vankeusrangaistusta.

Pykälän 2 momentin nojalla rangaistukseen ei voitaisi tuomita samasta teosta sitä, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta.

55 §. Valtiolla voitaisiin tuomita menetyksi 54 §:n 1 momentissa mainitussa toiminnassa saatu taloudellinen hyöty. Menettely olisi sama kuin rikoslain 2 luvun 16 §:ssä säädetty. Vastaavasti 54 §:n 1 momentissa mainitun toiminnan kohteena ollut esine olisi tuomittava valtiolle menetyksi, jos menettämisseuraamusta on pidettävä tarpeellisenä esineen hengelle, terveydelle tai omaisuudelle vaarallisten ominaisuuksien vuoksi. Muilta osin omaisuuden menettämiseen sovellettaisiin rikoslain 46 luvun 9—12 §:ää.

56 §. Pykälään sisältyy tavanomainen lain täytäntöönpanemiseksi ja soveltamiseksi tarvittavan asetuksen antamista koskeva valtuutus. Kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi toimivalta antaa tarkempia määräyksiä asetuksella säädettävistä asioista.

Lisäksi sähköturvallisuusviranomaisen eli turvatekniikan keskus antaisi yhtenäistäviä teknisiä ja hallinnollisia ohjeita sähköturvallisuuslain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten soveltamisesta.

57 §. Sähköturvallisuusasioiden kehittämistä ja seurantaan varten kauppa- ja teollisuusministeriö asettaisi neuvottelukunnan, johon nimettäisiin esimerkiksi viranomaisien, sähköalan järjestöjen sekä työntekijöiden ja työnantajien edustajia. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta.

10 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

58 §. Sähköturvallisuuslailla kumottaisiin sähkölaki. Lainsäädännössä, esimerkiksi valtioneuvoston päätöksessä koneiden turvallisuudesta olevat viittaukset sähkölakiin olisi tulkittava viittauksiksi sähköturvallisuuslakiin.

59 §. Sähkötarkastuskeskuksen toiminta perustuu sähkölain nojalla annettuun asetukseen Sähkötarkastuskeskuksesta (428/79). Sähkölain kumoutuessa myös asetukset kumoutuu ja samalla päättyy Sähkötarkastuskeskuksen toiminta. Toiminnan päätyttyä on kuitenkin vielä vahvistettava viimeinen tilin-

päätös ja päätettävä vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle. Näiden päätösten osalta noudatettaisiin Sähkötarkastuskeskuksesta annetussa asetuksessa säädettyä menettelyä.

Sähkölain nojalla annetuista sähköturvallisuuksien liittyvistä kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksistä osa uusitaan kokonaisuudessaan samanaikaisesti lain kanssa. Lisäksi moniin ministeriön päätöksiin on tehtävä joitakin lähinnä teknisiä muutoksia, mutta ne voidaan pääosin jättää voimaan. Tämän vuoksi pykälässä luettelaisiin voimaan jätettävät sähkölain nojalla annetut ministeriön päätökset. Lähinnä voimaan jäisivät sähkölaitteita ja sähkölaitteistojen turvallisuutta koskevat kauppaja- ja teollisuusministeriön päätökset.

Sähkötarkastuskeskus on antanut lukuisia yksityiskohtaisia teknisiä ja hallinnollisia määräyksiä sähkölain 6 §:n nojalla. Ministeriön päätöksellä vahvistettaisiin voimaan jäävät Sähkötarkastuskeskuksen antamat määräykset, tiedonannot ja yleiskirjeet. Tavoitteena on vuoden 1998 loppuun mennessä korvata näin voimaan jätetyt määräykset, tiedonannot ja yleiskirjeet tarvittavilta osin erillisillä ministeriön päätöksillä tai sähköturvallisuusviranomaisen ohjeilla ja muutoin kumota ne.

Sähköturvallisuuslailla vahvistettaisiin ennen 1 päivää tammikuuta 1994 sähkölain 39 §:n nojalla vahvistettujen FI-merkkien käyttöoikeus hyväksymistodistuksen voimassaoloajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 1996. Näiden FI-merkkien osalta kyse on viranomaisen pakollista ennakkohyväksyntää koskevasta merkinnästä, jolla osoitetaan laitteen olevan olennaisten turvallisuusvaatimusten mukainen. Pienjännite-direktiivin nojalla vuoden 1997 alusta hyväksytään olennaisia turvallisuusvaatimuksia osoittavaksi merkiksi ainoastaan CE-merkki. Laitteen standardinmukaisuuden osoittavat merkit ovat CE-merkin rinnalla edelleen sallittuja.

60 §. Keskenäisten sähkölain mukaisten lupahakemusten käsittelystä ehdotetaan lakiin otettavaksi erityinen säännös, jonka mukaan ministeriö voisi lisäksi antaa asiasta tarkempia määräyksiä. Näin varmistetaan toiminnan joustava jatkuminen huolimatta monien viranomaistoimintojen muuttumisesta ja sähköturvallisuusviranomaisen tehtävien siirtymisestä Sähkötarkastuskeskukselta turvatekniikan keskukselle. Vastaavasti sähkö-tarkastustoiminnan muuttuminen viran-

omaistoiminnasta suoraan kaupalliseksi toiminnaksi ilman siirtymäaikaa vaatii säännöksen ilmoitusten käsittelystä ja tarkastusten suorittamisesta.

61 §. Sähkölain ja sitä ennen voimassa olleen sähkölaitoksista annetun lain (167/28) nojalla on myönnetty sähköturvallisuuslaki-ehdotuksen alaan kuuluvia sähköurakointilupia, poikkeuslupia ja erivapauksia pätevyyden toteamisia ja hyväksyntöjä. Toiminnan jatkuvuuden kannalta olisi tarpeen säätää lupien, poikkeuslupien ja erivapauksien sekä ilmoitusten, pätevyyden toteamisten ja hyväksyntöjen olevan voimassa edelleen. Niiden katsottaisiin vastaavan sähköturvallisuuslaissa edellytettyä ilmoitusta, pätevyyden toteamista, hyväksymistä ja muita vastaavia vaatimustenmukaisuuden osoituksia.

62 §. Sähköä välittömästi yleiseen käyttöön toimittavat sähkölaitokset ovat nykyisin sähkölain 31 §:ssä velvoitettu huolehtimaan jakelualueelleen rakennettavien sähkölaitteistojen tarkastamisesta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Vaikka ehdotetussa sähköturvallisuuslaissa luodaan perusteet uusien kaupallisten sähkölaitteistojen tarkastusmenettelyjen käyttöönotolle, turvattaisiin tarkastuspalvelujen saatavuus siirtymäajaksi velvoittamalla jakeluverkonhaltijaa, jolle on määrätty sähkömarkkinalain nojalla maantieteellinen vastuualue, huolehtimaan sähköturvallisuuslain mukaisten valtuutetun tarkastajan palvelusten tarjonnasta vastuualueellaan siirtymäkauden ajan. Tämä ei edellyttäisi jakeluverkonhaltijaa itse suorittamaan tarkastuksia, vaan vain huolehtimaan siitä, että vastuualueella on kyseisiä palveluita riittävästi saatavissa. Näistä tarkastuksista voidaan periä maksu.

63 §. Jotta valtuutetun tarkastajan kaupallisia palveluita olisi tarjolla heti sähköturvallisuuslain voimaan tullessa, on tarkoituksenmukaista hyödyntää sähkölaitosten eli nykyisten jakeluverkonhaltijoiden tai sähkönmyyjien palveluksessa olevien asennustarkastajien ammattitaito. Nämä yhteisöt tai laitokset voisivat tehdä sähköturvallisuuslain mukaisia valtuutetun tarkastajan tarkastuksia heti lain voimaantulosta alkaen siirtymäkauden ajan ilman osoitusta valtuutetulta tarkastajalta sähköturvallisuuslain nojalla edellytetystä kelpoisuudesta. Tarkastustoimintaa johdattavilta ja tarkastuksia suorittavilta henkilöiltä edellytettäisiin kuitenkin sähkölain 32 §:n ja sen nojalla annettujen määräysten mukaista kelpoisuutta ja ammattitaitoa sekä puolueet-

tomuutta. Tätä tarkastustoimintaa valvottaisiin 24 §:n mukaisesti.

64 §. Pykälässä varataan ministeriölle mahdollisuus siirtymäkaudeksi nimetä 3 luvussa tarkoitetuksi arviointilaitokseksi, 4 luvussa tarkoitetuksi tarkastuslaitokseksi ja 5 luvussa tarkoitetuksi valtuutetuksi laitokseksi yhteisö tai laitos, jonka se arvioi täyttävän sähköturvallisuuslain vaatimukset ilman laissa edellytettyä osoitusta vaatimusten täytymisestä. Näin voitaisiin varmistaa tarvittavien testaus-, tarkastus- ja arviointipalvelujen saatavuus lain tullessa voimaan. Ministeriön olisi kuitenkin ennen nimeämispäätöstä saatava selvitys laitoksen pätevyydestä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lain nojalla annettavassa asetuksessa on tarkoitus säätää etenkin ehdotetun lain 3—5 luvussa tarkoitetuille laitoksille ja 5 luvussa tarkoitetuille valtuutetuille tarkastajille asetettavista vaatimuksista ja näiden nimeämisen edellytyksistä. Asetuksessa on myös tarkoitus säätää sähköurakoitsijoiden varmennusoikeuden myöntämistä edellyttävästä erityispätevyydestä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin sähköturvallisuuden neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiä valmistellaan sähköalan töistä sekä sähkölaitteistojen käyttöönotosta ja käytöstä. Sähköalan töitä koskevassa päätöksessä on tarkoitus määrätä töiden johtajaa koskevista

asioista, pätevyysvaatimuksista ja poikkeuksista 12 §:n mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen. Sähkölaitteistojen käyttöönottoa ja käyttöä koskevassa päätöksessä on tarkoitus määrätä käyttöönottotarkastuksesta, varmennustarkastuksesta ja määräaikaistarkastuksesta sekä 18 §:n mukaisista ilmoituksista. Valmisteilla on myös kauppa- ja teollisuusministeriön päätös 59 §:n 3 momentin nojalla voimaan jätettävistä Sähkötarkastuskeskuksen antamista määräyksistä, tiedonannoista ja yleiskirjeistä.

Lisäksi lain 59 §:n 2 momentin nojalla voimaan jääviin kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksiin on tarkoitus tehdä tarvittavat korjaukset, jotka pääosin ovat luonteeltaan teknisiä. Sähkötöiden johtamisesta annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös (1098/88) kumottaneen lähes kokonaisuudessaan sähköalan töitä koskevalla uudella kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä. Sähköllä toimivien hissien sekä eräiden muiden nosto- ja siirtolaitteiden turvallisuusvaatimuksista annettua kauppa- ja teollisuusministeriön päätöstä (300/94) arvioidaan olevan tarvetta muuttaa etenkin soveltamisalan osalta.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 1996.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Sähköturvallisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Sähkölaitteen ja -laitteiston käytön pitäminen turvallisenä ja sähkön käytöstä aiheutuvien sähkömagneettisten häiriöiden haitallisten vaikutusten estämiseksi sekä sähkölaitteen tai -laitteiston sähkövirran tai magneettikentän välityksellä aiheuttamasta vahingosta kärsineen aseman turvaamiseksi tässä laissa säädetään sähkölaitteille ja -laitteistoille asetettavista vaatimuksista, sähkölaitteiden ja -laitteistojen vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja vaatimustenmukaisuuden valvonnasta, sähköalan töistä ja niiden valvonnasta sekä sähkölaitteen ja -laitteiston haltijan vahingonkorvausvelvollisuudesta.

2 §

Tätä lakia sovelletaan laitteisiin ja laitteistoihin, joita käytetään sähkön tuottamisessa, siirrossa, jakelussa tai käytössä ja joiden sähköisistä tai sähkömagneettisista ominaisuuksista voi aiheutua vahingon vaara tai häiriötä.

Asetuksella voidaan säätää, että tämän lain säännöksiä sovelletaan kaikkiin hissien turvallisuutta sekä hisseihin verrattavien henkilöiden nosto- ja siirtolaitteiden asentamisen ja käytön turvallisuutta koskeviin vaatimuksiin.

Tätä lakia sovelletaan televerkkoihin, telepäätelaitteisiin ja radiolaitteisiin siltä osin kuin niistä voi aiheutua vaaraa hengelle, terveydelle tai omaisuudelle sekä sellaisiin niistä aiheutuviin häiriöihin, joista ei säädetä teletointalaisissa (183/87) eikä radiolaisissa (517/88).

Asetuksella voidaan säätää, että tämän lain säännöksiä ei sovelleta niiltä osin kuin muussa laissa tai muun lain nojalla säädetään tai määrätään 1 momentissa tarkoitettun vaaran tai häiriön välttämiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

Tätä lakia sovelletaan ulkomaille toimitettaviin 1 momentissa tarkoitettuihin laitteisiin ja -laitteistoihin niiltä osin kuin Suomea vel-

voittavissa kansainvälisissä sopimuksissa sitä edellytetään.

3 §

Tämän lain säännöksistä voidaan poiketa puolustushallinnon sähkölaitteiden ja -laitteistojen osalta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

4 §

Tässä laissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä tarkoitetaan:

1) *sähkölaitteella* sähkön tuottamiseen, siirtoon, jakeluun tai käyttöön tarkoitettua kojetta, konetta, laitetta tai tarviketta, jolta tai jonka osalta edellytetään tiettyjä sähköteknisiä ominaisuuksia;

2) *sähkölaitteistolla* sähkölaitteista ja mahdollisesti muista laitteista, tarvikkeista ja rakenteista koostuvaa toiminnallista kokonaisuutta;

3) *televerkolla ja telepäätelaitteella* sähkölaitetta tai -laitteistoa, joka kuuluu teletointalain soveltamisalaan;

4) *radiolaitteella* sähkölaitetta tai -laitteistoa, joka kuuluu radiolain soveltamisalaan;

5) *tarkastuksella* menettelyä, jolla arvioidaan tarkastuskohteen vaatimustenmukaisuutta havainnoimalla sekä tarpeen mukaan mittaamalla ja testaamalla;

6) *sähkövahingolla* sähkölaitteesta tai -laitteistosta sähkövirran tai magneettikentän välityksellä aiheutunutta vahinkoa;

7) *ministeriöllä* toimivaltaista ministeriötä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään;

8) *sähköturvallisuusviranomaisella* turvatekniikan keskusta; sekä

9) *jakeluverkonhaltijalla* yhteisöä tai laitosta, jolla on hallinnassaan jakeluverkkoa ja joka harjoittaa luvanvaraista sähköverkkotoimintaa.

2 luku

Sähköturvallisuuden taso

5 §

Sähkölaitteet ja -laitteistot on suunniteltava, rakennettava, valmistettava ja korjattava niin sekä niitä on huollettava ja käytettävä

niin, että:

- 1) niistä ei aiheudu kenenkään hengelle, terveydelle tai omaisuudelle vaaraa;
- 2) niistä ei sähköisesti tai sähkömagneettisesti aiheudu kohtuutonta häiriötä; sekä
- 3) niiden toiminta ei häiriinny helposti sähköisesti tai sähkömagneettisesti.

6 §

Ministeriö antaa 5 §:ssä tarkoitetun vaaran tai häiriön välttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.

7 §

Ministeriö voi määrätä, että tiettyihin sähkölaitteistoihin, jotka valmistus- tai käyttötapansa vuoksi voidaan rinnastaa sähkölaitteisiin, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sähkölaitteista.

3 luku

Sähköalan työt

8 §

Sähkölaitteiden korjaus- ja huoltotöitä sekä sähkölaitteistojen rakennus-, korjaus-, huolto- ja käyttötöitä saa tehdä seuraavilla edellytyksillä:

- 1) töitä johtamaan nimetään luonnollinen henkilö, jolla on riittävä kelpoisuus (*töiden johtaja*);
- 2) itsenäisesti töitä suorittavalla ja valvovalla luonnollisella henkilöllä on riittävä kelpoisuus tai muuten riittävä ammattitaito; sekä
- 3) käytössä on töiden tekemisen kannalta tarpeelliset tilat ja työvälineet sekä sähköturvallisuutta koskevat säännökset ja määräykset.

Töiden johtajaa ei vaadita ministeriön tarkemmin määraamissä kertaluonteisissa töissä tai töissä, joista voi aiheutua vain vähäinen 5 §:ssä tarkoitettu vaara tai häiriö. Ministeriö voi lisäksi määrätä, milloin töiden johtajaa ei vaadita käyttö- ja huoltotöissä.

Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainituista edellytyksistä.

9 §

Töiden johtaja vastaa siitä, että 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu toiminta on 5 §:n säännösten sekä 6 §:n nojalla annettujen määräysten mukaista. Töiden johtajalla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia

tehtävästään.

Töiden johtajan tulee olla 8 §:n 1 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittaja tai tällaista toimintaa harjoittavan palveluksessa, jollei ministeriö käyttö- ja huoltotöistä muuta määrää.

Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä töiden johtajan tehtävistä.

10 §

Edellä 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kelpoisuuden arvioi ja pätevyystodistuksen antaa arviointilaitos, jonka nimeää ja jonka nimeämisen peruuuata ministeriö.

Arviointilaitos voi arvioida 1 momentissa tarkoitettua kelpoisuuden lisäksi myös muita tähän lakiin perustuvia kelpoisuuksia siten kuin siitä tarkemmin asetuksella säädetään tai ministeriön päätöksellä määrätään.

Arviointilaitoksen on täytettävä asetuksella säädetty vaatimukset ja osoitettava tämä. Asetuksella säädetään myös arviointilaitoksen oikeuksista ja velvollisuuksista sekä henkilö- ja muiden tietojen luovuttamisesta. Ministeriö valvoo sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella arviointilaitoksen toimintaa sekä varmistaa määräajoin, että säädetty vaatimukset täyttyvät.

11 §

Sähköturvallisuusviranomainen voi päättää, että 8 §:ssä tarkoitettu luonnollisen henkilön kelpoisuus voidaan osoittaa myös ulkomaisella pätevyystodistuksella tai vastaavalla asiakirjalla. Edellytyksenä on tällöin, että koulutukselle ja työkokemukselle asetetut vaatimukset vastaavat 8 §:n 3 momentin nojalla määrättyjä vaatimuksia ja että kyseisen maan sähköturvallisuutta koskevat säännökset ja määräykset vastaavat oleellisilta osin Suomessa voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä.

12 §

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan on valvontaa varten tehtävä ilmoitus sähköturvallisuusviranomaiselle. Sähköturvallisuusviranomaiselle on ilmoitettava myös töiden johtajaa koskevista muutoksista sekä muista toiminnan kannalta oleellisista muutoksista.

Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista. Lisäksi ministeriö voi määrätä, ettei 1 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia tarvitse tehdä käyttö- ja huoltotöistä eikä toiminnasta, jota

voidaan pitää kertaluonteisena tai muuten rajoitettuna.

4 luku

Sähkölaitteiden turvallisuuden varmentaminen

13 §

Sen, joka Suomessa pitää kaupan tai luovuttaa toiselle sähkölaitteita, on voitava osoittaa, että ne tai niiden valmistus täyttävät 5 §:ssä säädettyt sekä 6 §:n nojalla määrätyt vaatimukset. Sama koskee sitä, joka vie maasta sähkölaitteita, jos Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa sitä edellytetään.

Ministeriö voi määrätä, että 1 momenttia ei sovelleta tietyntylaisiin tai tietyntylaisiin käyttötarkoituksiin tuleviin sähkölaitteisiin.

Ministeriö voi määrätä, että sähkölaitteiden valmistajan tai maahantuojan on tehtävä toiminnastaan ilmoitus sähköturvallisuusviranomaiselle.

14 §

Tietyntylaisen sähkölaitteiden 5 §:ssä säädettyjen sekä 6 §:n nojalla määrättyjen vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa voidaan, siten kuin ministeriö tarkemmin määrää, käyttää tarkastuslaitosten suorittamia testejä, tarkastuksia ja muita vaatimustenmukaisuuden varmentamisenmenettelyitä.

Ministeriö voi erityisistä syistä määrätä, että tietyntylaisia sähkölaitteita ei saa Suomessa pitää kaupan, luovuttaa toiselle tai ottaa käyttöön ennen kuin tarkastuslaitos on ne tarkastanut ja varmentanut niiden turvallisuuden.

Tarkastuslaitoksen nimeää ja nimeämisen peruuttaa ministeriö. Laitoksen on täytettävä asetuksella säädetty vaatimukset ja osoitettava tämä. Asetuksella säädetään myös laitoksen oikeuksista ja velvollisuuksista. Ministeriö valvoo sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella laitoksen toimintaa sekä varmistaa määräajoin, että säädettyt vaatimukset täyttyvät.

Ulkomaisten tarkastuslaitosten tekemät 1 ja 2 momentissa tarkoitettut toimenpiteet hyväksytään, jos Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa niin edellytetään tai ministeriö niin määrää.

15 §

Ministeriö voi vahvistaa erityisiä merkkejä käytettäväksi osoittamaan, että sähkölaite täyttää 5 §:ssä säädettyt sekä 6 §:n nojalla määrätyt vaatimukset.

Ministeriö määrää, miten kutakin vahvistettua merkkiä on käytettävä tai saadaan käyttää Suomessa tai maasta vietävissä sähkölaitteissa. Ministeriö voi myös asettaa rajoituksia vahvistettua merkkiä muistuttavien merkkien käytölle tai muiden merkkien käyttämiselle vahvistetun merkin läheisyydessä.

5 luku

Sähkölaitteistojen käyttöönotto ja käyttö

16 §

Sähkölaitteisto katsotaan otetuksi käyttöön ajankohtana, jolloin laitteistoon kytketään jännite sen käyttöä varten. Sähkölaitteiston käyttöönottona ei kuitenkaan pidetä sellaisia valvottuja käyttötilanteita, jotka ovat tarpeen laitteiston koekäytössä tai käyttöönottotarkastuksessa.

Sähkölaitteisto katsotaan otetuksi varsinaiseen käyttötarkoitukseensa ajankohtana, jolloin tila, johon sähkölaitteisto on rakennettu, otetaan suunniteltuun käyttötarkoitukseensa tai toiminta, jota varten sähkölaitteisto on suunniteltu, alkaa.

17 §

Sähkölaitteisto saadaan ottaa käyttöön vasta, kun käyttöönottotarkastuksessa on selvitetty, että siitä ei aiheudu 5 §:ssä tarkoitettua vaaraa tai häiriötä.

Ministeriö voi sähköturvallisuuden varmistamiseksi määrätä, että sähkölaitteistolle on lisäksi suoritettava varmennustarkastus ennen laitteiston ottamista varsinaiseen käyttötarkoitukseensa tai ministeriön määräämissä tapauksissa tämän ajankohdan jälkeen.

Varmennustarkastus voidaan ministeriön määräämissä tapauksissa korvata sähkölaitteiston rakentaneen tai rakentamisesta vastanneen sähköurakoitsijan varmennuksella. Oikeudesta suorittaa tällaisia varmennuksia säädetään 22 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään sähkölaitteiston käyttöönotosta, sovelletaan myös laitteistoon, johon on tehty oleellisia muutoksia.

Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä tarkastuksista ja varmennuksista.

18 §

Käyttöön otetusta sähkölaiteistosta on ministeriön määräämissä tapauksissa tehtävä ilmoitus sähköturvallisuusviranomaiselle tai sille jakeluverkonhaltijalle, jonka vastuulla eellä sähkölaiteisto sijaitsee. Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksesta.

Tarkemmat säännökset jakeluverkonhaltijan rekisterin ylläpitoon liittyvistä tehtävistä annetaan asetuksella. Jakeluverkonhaltija saa sisällyttää sähkömarkkina- (386/95) tarkoitettujen verkkopalvelujen myyntihintoihin rekisterin pitämisestä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

19 §

Sähkölaiteiston rakentajan tulee huolehtia sähkölaiteiston käyttöönottotarkastuksesta, varmennustarkastuksesta ja ilmoituksen tekemisestä sähköturvallisuusviranomaiselle tai jakeluverkonhaltijalle. Jos rakentaja laiminlyö velvollisuutensa tai on estynyt huolehtimaan niistä, tulee sähkölaiteiston haltijan huolehtia tarkastuksista ja ilmoituksen tekemisestä.

20 §

Ministeriö voi määrätä, että tietynlaiset sähkölaiteistot on määräajoin tarkastettava (*määräaikaistarkastus*). Sähkölaiteiston haltijan tulee huolehtia laiteiston määräaikaistarkastuksesta.

Ministeriö antaa tarkempia määräyksiä määräaikaistarkastuksista.

21 §

Ministeriö voi määrätä, että tietynlaiset sähkölaiteistot on huollettava määrävälein sekä säännöllistä huoltoa vaativien laiteistojen hoitoa varten on ennalta laadittava huolto- ja kunnossapito-ohjelmat.

22 §

Sähköturvallisuusviranomaisen myöntää sähköurakoitsijalle oikeuden suorittaa 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuja varmennuksia sekä peruuttaa sen. Asetuksella säädetään oikeuden myöntämistä edellyttävästä erityis-pätevyydestä ja oikeuden peruuttamista koskevista vaatimuksista sekä sähköurakoitsijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

Sähköturvallisuusviranomaisen on valvottava 1 momentissa tarkoitettujen sähköurakoitsijoiden toimintaa sekä määräajoin var-

mistettava, että säädetyt vaatimukset täyttyvät.

23 §

Sähkölaiteistojen varmennus- ja määräaikaistarkastuksia voi tehdä valtuutettuna tarkastajana toimiva luonnollinen henkilö taikka valtuutettu laitos, siten kuin ministeriö tarkemmin määrää. Tietynlaisen sähkölaiteiston määräaikaistarkastuksen saa suorittaa myös sähkölaiteiston rakennus-, korjaus- tai huoltotoimintaa harjoittava sekä henkilö, jolla on kelpoisuus toimia 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuna töiden johtajana, siten kuin ministeriö tarkemmin määrää.

24 §

Sähköturvallisuusviranomaisen myöntää oikeuden toimia valtuutettuna tarkastajana sekä peruuttaa sen. Valtuutetun laitoksen nimeää ja sen nimeämisen peruuttaa ministeriö.

Sähköturvallisuusviranomaisen on valvottava valtuutettujen tarkastajien toimintaa sekä määräajoin varmistettava, että säädetyt vaatimukset täyttyvät.

Ministeriö valvoo sähköturvallisuusviranomaisen avustuksella valtuutetun laitoksen toimintaa sekä varmistaa määräajoin, että säädetyt vaatimukset täyttyvät.

Asetuksella säädetään tarkastusoikeuden ja valtuutuksen myöntämistä ja peruuttamista koskevista vaatimuksista sekä valtuutettujen tarkastajien ja valtuutettujen laitosten oikeuksista ja velvollisuuksista.

6 luku

Valvonta

25 §

Tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo sähköturvallisuusviranomaisen ministeriön johdon ja valvonnan alaisena.

26 §

Jos sähkölaitteiden korjauksessa tai huollossa taikka sähkölaiteistojen rakentamisessa, korjauksessa, huollossa tai käytössä ei noudateta tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, sähköturvallisuusviranomaisen voi kieltää toiminnan tai asettaa sille rajoituksia.

27 §

Jos valvonnassa todetaan, ettei kaupan pidettävä sähkölaite tai sähkölaitetyyppi (*tuote*) täytä 5 §:n säännösten taikka 6 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia, sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus:

1) tilapäisesti tai pysyvästi kieltää tuotteen valmistus, pitäminen kaupan, myynti ja muu luovuttaminen;

2) vaatia sellaisten muutosten tekemistä tuotteeseen tai sen valmistukseen, että tuote täyttää 5 §:n säännösten sekä 6 §:n nojalla annettujen määräysten mukaiset vaatimukset, sekä vaatia tämän osoittamista 14 §:ssä tarkoitetun tarkastuslaitoksen vaatimustenmukaisuuden varmistamisenmenettelyin;

3) jos 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja kieltöja ja muutoksia ei voida pitää riittävinä, määrätä valmistajan, maahantuojan tai myyjän hallussa oleva tuote hävitettäväksi tai, jos tätä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, määrätä, miten tuotteen kanssa on muuten menetteltävä; ja

4) velvoittaa tuotteen valmistaja, maahantuojia tai myyjä julkisesti ilmoittamaan tuotteeseen liittyvästä vaarasta taikka valmistajan, maahantuojan tai myyjän kustannuksella itse antaa tällainen ilmoitus.

Mitä 1 momentissa säädetään koskee soveltuvin osin myös maasta vietäviä tuotteita siltä osin kuin Suomea velvoittavissa kansainvälisissä sopimuksissa sitä edellytetään.

28 §

Kun sähköturvallisuusviranomainen on 27 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla antanut kieltopäätöksen, se voi määrätä elinkeinonharjoittajan ryhtymään toimenpiteisiin, jotka koskevat kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kuluttajan hallussa olevia tuotteita ja joilla tuotteisiin liittyvä vahingonvaara voidaan torjua ja kuluttajan oikeudellinen asema turvata.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide voi olla:

1) tuotteen korjaaminen niin, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva vaara poistuu;

2) kuluttajan sellaisen tuotteen takaisin ottaminen, joka ei täytä 5 §:n säännösten taikka 6 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia, sekä tuotteen korvaaminen samanlaisella tai samankaltaisella

tuotteella, joka ei ole vaarallinen; taikka

3) kaupan purkaminen.

Sähköturvallisuusviranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen myös, jos 27 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua kieltopäätöstä ei voida antaa sen vuoksi, että kysymyksessä olevia tuotteita ei enää ole elinkeinonharjoittajan hallussa, ja määräyksen antamiseen on painavia syitä.

29 §

Jos sähkölaite tai -laitteisto taikka sen huolto tai käyttö ei ole tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukainen, sähköturvallisuusviranomaisen on kehotettava sähkölaitteen tai -laitteiston haltijaa korjaamaan puutteellisuudet ja laiminlyönnit määräajassa taikka kiellettävä laitteen tai laitteen käyttö. Lisäksi sähköturvallisuusviranomaisen on tarvittaessa vaadittava laitteen tai laitteen erottamista sähköverkosta. Sähköturvallisuusviranomainen ei kuitenkaan voi kieltää jakeluverkonhaltijan sähkölaitteiston käyttöä, jos kiellosta aiheutuu kohtuutonta haittaa sähkön käyttäjille.

30 §

Jos valtuutettu tarkastaja tai valtuutettu laitos tarkastuksen yhteydessä havaitsee, että sähkölaitteen tai -laitteiston käyttö aiheuttaa välittömän vaaran, sen on ilmoitettava tästä kirjallisesti laitteen tai laitteen haltijalle sekä kehotettava lopettamaan laitteen tai laitteen käyttö ja erottamaan se sähköverkosta. Tarkastuksen tehneen on lähetettävä ilmoituksesta viipymättä jäljennös sähköturvallisuusviranomaiselle, jonka on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Jos tarkastuksessa havaitaan sähkölaitteessa tai -laitteistossa olevan vikoja tai puutteita, jotka vähentävät sen käytön turvallisuutta, valtuutetun tarkastajan tai valtuutetun laitoksen on ilmoitettava tästä laitteen tai laitteen haltijalle.

31 §

Sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus tietojen luovutusta koskevien salassapitosäännösten estämättä saada sähkölaitteiston haltijalta sekä sähkölaitteiden ja -laitteistojen rakentajalta, valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä sekä tässä laissa tarkoitettua arviointi- tai tarkastustoimintaa harjoittavilta henkilöiltä, yhteisöiltä ja laitoksilta tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa var-

ten välttämättömät tiedot.

Sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus tämän lain mukaista valvontaa suorittaessaan saada tarpeellisia tietoja 18 §:ssä tarkoitettua jakeluverkonhaltijan rekisteristä.

32 §

Sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten päästä sähkölaitteen tai -laitteiston valmistus-, rakennus-, korjaus-, huolto-, varastointi- ja myyntipaikalle sekä sähkölaitteiston käyttöpaikalle.

33 §

Sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus saada tarpeellinen määrä kaupan pidettäviä sähkölaitteita koekappaleiksi, jos se on tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu koekappale on elinkeinonharjoittajan sitä vaatiessa korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että sähkölaite on tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen.

Jos sähkölaite ei täytä 5 §:n säännösten taikka 6 §:n nojalla annettujen määräysten mukaisia vaatimuksia ja sähköturvallisuusviranomainen soveltaa jotain 27 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai vaatimusta, sähköturvallisuusviranomainen voi velvoittaa elinkeinonharjoittajan korvaamaan testauksesta ja tutkimuksesta aiheutuneet kustannukset.

34 §

Sähköturvallisuusviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä asettamalla uhkasakon tai uhan, että tekemättä jätetty työ tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta ja teettämishuosta on voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään.

Teettäen suoritettujen toimenpiteiden kustannukset maksetaan ennakoon valtion varoista. Kustannukset saadaan periä laiminlyöjältä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

35 §

Poliisin ja, jos maahantuonti tapahtuu Euroopan unionin ulkopuolelta, tullviranomai-

sen tulee tarvittaessa antaa virka-apua tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

36 §

Sähköturvallisuusviranomaisella on tietojen luovutusta koskevien salassapitosäännösten estämättä valvontaa varten oikeus saada tullviranomaiselta Euroopan unionin ulkopuolelta tapahtuvan maahantuonnin osalta sähkölaitteen tai -laitteiston maahantuojan nimi sekä laitteiden tai laitteistojen tyyppiä, määrää ja tuontiajankohtaa koskevia tietoja.

Sähköturvallisuusviranomaisen oikeudesta saada valvontaa varten muilta viranomaisilta sähkövahinkoja koskevia tietoja tietojen luovutusta koskevien salassapitosäännösten estämättä säädetään tarvittaessa asetuksella.

37 §

Joka tässä laissa taikka sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettuja valvontatehtäviä tai 18 §:ssä tarkoitettua rekisterin pitämiseen liittyviä tehtäviä suorittaessaan on saanut tietoonsa liike- tai ammattisalaisuuden, ei saa sitä ilmaista sivulliselle eikä käyttää hyödykseen ilman asianomaisen suostumusta. Sama koskee myös sitä, joka sähköturvallisuusviranomaisen toimeksiannosta tekee valvontaa varten tarpeellista tutkimusta tai muita tehtäviä.

Sähköturvallisuusviranomaisella on oikeus 1 momentin estämättä antaa ulkomaisille sähköturvallisuutta valvoville virallisille toimielimille tietoja, jotka ovat tarpeen sähkölaitteesta tai -laitteistosta aiheutuvan vaaran välttämiseksi.

7 luku

Vahinko ja haitta

38 §

Vahinkoa aiheuttaneen sähkölaitteen tai -laitteiston haltija on tuottamuksesta riippumatta velvollinen korvaamaan sähkövahingon, jollei tässä luvussa toisin säädetä.

39 §

Sähkölaitteen tai -laitteiston haltija ei ole tämän lain mukaan vastuussa sähkövahingosta, jos:

1) sähkövahinko on aiheutunut toiselle sähkölaitteelle tai -laitteistolle, jonka nimel-

lisjännite on yli 400 voltia; taikka

2) sähkövahingon on aiheuttanut sellainen kiinteistön sisäiseen sähköhuoltoon kuuluva sähkölaite tai -laitteisto taikka siihen liitetty sähkölaite tai -laitteisto, jonka nimellisjännite on enintään 400 voltia.

40 §

Jos vahingon kärsinyt on myötävaikuttanut vahinkoon taikka jos muu sähkölaitteeseen tai -laitteistoon tai sen käyttämiseen kuulunut seikka on myös ollut vahingon syynä, vahingonkorvausta voidaan kohtuuden mukaan sovitella.

Korvausta henkilövahingosta saadaan myötävaikutuksen takia alentaa vain, jos vahingon kärsinyt itse tai tapauksessa, jossa elatusvelvollinen on saanut surmansa, surmansa saanut on myötävaikuttanut vahinkoon muuten kuin lievällä tuottamuksella.

41 §

Vahingonkorvausta määrättäessä on noudatettava, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 5 luvussa, 6 luvun 2 ja 3 §:ssä sekä 7 luvun 3 §:ssä säädetään.

42 §

Sähkölaitteen tai -laitteiston omistaja, joka on luovuttanut laitteen tai laitteiston toisen hallintaa, vastaa sähkövahingosta laitteen tai laitteiston arvoon asti kuten laitteen tai laitteiston haltija. Laitteen tai laitteiston haltija on velvollinen korvaamaan omistajalle tämän suorittaman määrän, jollei tuomioistuimien harkitse, että vahinko jää omistajan vastattavaksi.

43 §

Tähän lakiin perustavaa korvausta sähkövahingosta on vaadittava kahden vuoden kuluessa vahingon aiheuttaneesta tapahtumasta.

44 §

Tämä laki ei rajoita vahinkoa kärsineen oikeutta korvaukseen sähkövahingosta sopimuksen perusteella taikka vahingonkorvauslain, tuotevastuulain (694/90) tai muun lain nojalla.

45 §

Jakeluverkonhaltijan ja enintään 400 voltin nimellisjännitteellä sen verkkoon liitetyn sähkönkäyttäjän välisen liittymistä koskevan sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan vahinkoa

kärsineen oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen, on mitätön.

Ennen vahingon ilmenemistä tehdyn, muun kuin 1 momentissa tarkoitettun sopimuksen ehto, jolla rajoitetaan vahinkoa kärsineen oikeutta tämän lain mukaiseen korvaukseen henkilövahingosta taikka yksityiseen käyttöön tai kulutukseen tarkoitettulle ja vahinkoa kärsineen pääasiassa sellaiseen tarkoitukseen käyttämälle omaisuudelle aiheuttuneesta vahingosta, on mitätön.

46 §

Sähkölaitteen tai -laitteiston omistaja tai haltija, joka on suorittanut tämän lain mukaista korvausta, on oikeutettu vaatimaan suorittamansa määrän vahingon aiheuttajalta tämän korvausvastuuta koskevien perusteiden mukaan.

47 §

Jos sähkölaitteisto aiheuttaa häiriötä tai vaaraa toiselle sähkölaitteistolle tai sen käytölle taikka aiheuttaa sen välityksellä häiriötä tai vaaraa, vaikka kyseiset laitteistot ovat 6 §:n nojalla annettujen määräysten ja hyvän teknisen tavan mukaisia, myöhemmin rakennetun laitteiston omistajan tulee, jollei 2 momentista muuta seuraa, suorittaa laitteistossaan häiriön tai vaaran poistamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Jos häiriö tai vaara on poistettavissa 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia huomattavasti pienemmin kustannuksin muuttamalla tai täydentämällä aikaisemmin rakennetun laitteiston teknistä rakennetta ja tämä voidaan tehdä aiheuttamatta laitteiston toiminnalle kohtuutonta haittaa, aikaisemmin rakennetun laitteiston omistajan tulee suorittaa tarvittavat muutokset tai täydennykset laitteistossaan.

48 §

Myöhemmin rakennetun sähkölaitteiston omistaja on velvollinen korvaamaan 47 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden kustannukset. Kustannuksia määrättäessä on otettava huomioon toimenpiteistä aikaisemmin rakennetun laitteiston omistajalle laitteiston suorituskyvyn tai käyttökustannusten muuttumisen takia mahdollisesti aiheutunut hyöty tai haitta.

49 §

Kahdesta sähkölaitteistosta tai -laitteiston osasta myöhemmin rakennetuksi katsotaan

se, jonka rakentaminen on aloitettu myöhemmin. Jos laitteiston tai sen osan käyttötapaa tai teknistä rakennetta muutetaan siten, että laitteisto tai sen käyttö aiheuttaa 47 §:ssä tarkoitettua häiriötä tai vaaraa taikka että laitteisto tulee häiriölle tai vaaralle oleellisesti alttiimmaksi, katsotaan laitteisto kuitenkin tältä osin muutoksen ajankohtana rakennetuksi.

50 §

Jos sähkölaitteiston omistajat eivät pääse yksimielisyyteen 47—49 §:ssä tarkoitetun häiriön tai vaaran poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, asian ratkaisee sähköturvallisuusviranomainen, jollei muuta ole sovittu.

51 §

Mitä 47—50 §:ssä säädetään sähkölaitteistosta, koskee soveltuvin osin myös yksittäistä sähkölaitetta.

52 §

Jos sähkölaitteiston tai sen osan rakennustöiden aloittamisen jälkeen sen läheisyyteen on rakennettu tai tulee rakennettavaksi maantie, kulkuväylä, rautatie, lentokenttä, kaasu- tai vesi- taikka muu vastaava johto, rakennus tai muu rakennelma siten, että sähkölaitteistoa on yleisen turvallisuuden vuoksi tai laitteiston suojaamiseksi muutettava, sähkölaitteiston omistaja on velvollinen suorittamaan tarpeelliset muutokset. Siitä aiheutuvat kustannukset on kuitenkin tien, väylän, lentokentän, johdon, rakennuksen tai rakennelman omistajan korvattava.

8 luku

Muutoksenhaku

53 §

Ministeriön ja sähköturvallisuusviranomaisen tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten perusteella tekemään hallintopäätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään. Päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

9 luku

Erinäiset säännökset

54 §

Joka

1) korjaa tai huoltaa sähkölaitteita, suunnittelee, rakentaa, korjaa, huoltaa, käyttää tai tarkastaa sähkölaitteistoja taikka harjoittaa muuta tässä laissa tarkoitettua toimintaa tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti;

2) laiminlyö 12, 13 tai 18 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen; taikka

3) rikkoo 26—29 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *sähköturvallisuutta koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Sitä, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, ei voida tuomita 1 momentin nojalla rangaistukseen samasta teosta.

55 §

Edellä 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi noudattaen, mitä rikoslain 2 luvun 16 §:ssä säädetään.

Omaisuus, joka on ollut 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen kohteena, on tuomittava valtiolle menetetyksi siltä osin kuin menetykseen tuomitseminen on tarpeen omaisuuden hengelle, terveydelle tai muulle omaisuudelle vaarallisten ominaisuuksien vuoksi. Omaisuuden menettämistä koskeviin rajoituksiin, omaisuuden arvon menettämiseen omaisuuden sijasta, menettämisseurauksen kohtuullistamiseen sekä omaisuuden menettämisessä noudatettavaan menettelyyn sovelletaan, mitä rikoslain 46 luvun 9—12 §:ssä säädetään.

56 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Asetuksella säädettävistä asioista voidaan antaa tarkempia määräyksiä ministeriön päätöksellä.

Sähköturvallisuusviranomainen antaa tarvittaessa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten soveltamista yhtenäistäviä teknisiä ja hallinnollisia ohjeita.

57 §

Ministeriön ja sähköturvallisuusviranomaisen apuna tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten kehittämistä ja seurantaa varten on kauppa- ja teollisuusministeriön asettama neuvottelukunta. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnasta annetaan asetuksella.

10 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

58 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä lailla kumotaan 16 päivänä maaliskuuta 1979 annettu sähkölaki (319/79) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Jos lainsäädännössä viitataan sähkölakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan sähköturvallisuuslakia.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanoon edellyttämiin toimenpiteisiin.

59 §

Sähkölain 30 §:n nojalla annettua asetusta Sähkötarkastuskeskuksesta (428/79) noudatetaan soveltuvin osin päätettäessä toimintansa lopettaneen Sähkötarkastuskeskuksen tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle.

Sähkölain nojalla annetut kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset sähköturvallisuusmääräyksistä (205/74), sähkötöiden johtamisesta (1098/88), sähkölaitteiden turvallisuudesta (1694/93), sähkölaitteiden valvonnasta ja eräiltä sähkölaitteilta vaadittavasta hyväksynnästä (1695/93), sähkölaitteiden ja -laitteistojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta (1696/93), eläinlääketieteessä käytettävien sähkökäyttöisten lääkintälaitteiden sähköturvallisuusvaatimuksista (1697/93), räjähdysvaarallisissa tiloissa käytettävien sähkölaitteiden sähköturvallisuusvaatimuksista (1698/93), sähköasennusten turvallisuudesta (1396/94), sähköllä toimivien hissien sekä eräiden muiden nosto- ja siirtolaitteiden turvallisuusvaatimuksista (300/94) siltä osin kuin se koskee hissejä sekä sähköllä toimivien hissien ja niihin verrattavien siirtolaitteiden tarkastamisesta ja huoltamisesta (1114/95) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen jäävät edelleen voimaan.

Sähkötarkastuskeskuksen sähkölain 6 §:n 2 momentin nojalla antamat määräykset, tiedonannot ja yleiskirjeet jäävät voimaan siten kuin ministeriö määrää.

Ennen 1 päivää tammikuuta 1994 sähkölain 39 §:n nojalla vahvistettua FI-merkkiä saa edelleen käyttää hyväksymistodistuksen voimassaoloajan, kuitenkin enintään 31 päivään joulukuuta 1996.

60 §

Tämän lain voimaan tullessa Sähkötarkastuskeskuksessa vireillä olevat lupa- ja ilmoitusasiat siirretään sähköturvallisuusviranomaisen käsiteltäviksi tämän lain mukaisesti siten kuin ministeriö tarkemmin määrää.

Sähkötarkastuskeskukselle sähkölain nojalla toimitetut sähkölaitteistojen käyttöönottoilmoitukset on sähköturvallisuusviranomaisen käsiteltävä toimeksiantoina tehdä tässä laissa tarkoitettu varmennustarkastus siten kuin ministeriö tarkemmin määrää. Vastaavasti sähkölaissa tarkoitettulle sähkölaitokselle toimitetut sähkölaitteistojen käyttöönottoilmoitukset on sähkölaitoksen käsiteltävä toimeksiantoina tehdä tässä laissa tarkoitettu varmennustarkastus siten kuin ministeriö tarkemmin määrää. Näistä varmennustarkastuksista saa peria enintään käyttöönottoilmoitusta tehtäessä voimassa olleen maksuasetuksen mukaisen maksun.

61 §

Sähkölain 7 §:n ja sähkölailla kumotun sähkölaitoksista annetun lain (167/28) nojalla myönnetty pätevyystodistukset, erivapaudet ja poikkeusluvat jäävät voimaan asianomaisten asiakirjojen mukaisessa laajuudessa, ja ne katsotaan vastaavasti osoitukseksi 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta kelpoisuudesta.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettua toimintaa harjoittava, jolla on voimassa oleva sähkölain 8 §:n nojalla myönnetty lupa tai joka on tehnyt sähkölain 67 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen, saa jatkaa toimintaansa luvan tai ilmoituksen mukaisessa laajuudessa tekemättä 12 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta. Muutosilmoitukset on kuitenkin tehtävä 12 §:n mukaisesti.

62 §

Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava siitä, että sen vastuualueella on tarjolla tarvittavat

valtuutetun tarkastajan varmennustarkastus-
palvelut 30 päivään kesäkuuta 1997.

63 §

Yritys tai laitos, joka on sähköasetuksen (925/79) 30 §:n perusteella tarkastanut vastualueelleen rakennettavia sähkölaitteistoja, saa 30 päivään kesäkuuta 1997 tehdä tämän lain 5 luvussa tarkoitettuja varmennustarkastuksia ilman mainitussa luvussa edellytettyä osoitusta vaatimusten täyttämisestä. Tarkastustoimintaa johtavien ja tarkastuksia suorittavien kelpoisuusehtoihin ja heidän puolueettomuuteensa sovelletaan sähkölain 32 §:ää ja

sen nojalla annettuja määräyksiä. Tätä tarkastustoimintaa valvotaan 24 §:n mukaisesti.

64 §

Ministeriö voi nimittää 3 luvussa tarkoitetuksi arviointilaitokseksi, 4 luvussa tarkoitetuksi tarkastuslaitokseksi ja 5 luvussa tarkoitetuksi valtuutetuksi laitokseksi yhteisön tai laitoksen ilman mainituissa luvuissa edellytettyä osoitusta vaatimusten täyttämisestä, jos ministeriö muutoin arvioi vaatimusten täyttyvän, kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 1997.

Helsingissä 26 päivänä helmikuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

